

ÉLET ÉS IRODALOM
 SZÉPIRODALMI ÉS
 TÁRSADALMI HETI KÖZLÖNY.

Laptulajdonos és szerkesztő:
KORBULY JÓZSEF
 Főmunkatárs:
HEGEDŰS ISTVÁN.

Előfizetési ár:
 Egész évre 6ft.
 Fél " 3 " 50k.
 Egyes szám ára 12kr.

*Szerkesztői iroda és
 Kiadó hivatal:*
 Kolozsvárt, Bel Monostor
 utca 20sz.

Ny. Stein J. Kolozsv.

Metsz. Fiedler K.

engeri
 0 kr.
 ora és
 1 frt.
 pszin-
 2 frt.
 00 kr.
 zongo-
 60 kr.
 szerző
 50 kr.
 ngora-
 20 kr.
 Serly
 50 kr.
 dalai.
 50 kr.
 1 frt
 zenéjét
 80 kr.
 1 frt.
 udent"
 1 frt.
 v. Léo
 20 kr.
 72 kr.
 60 kr.
 areise"
 1 frt.
 75 kr.
 90 kr.
 un. für
 72 kr.
 1 frt.
 1 frt.
 in Ve-
 05 kr.
 1 frt.
 60 kr.
 50 kr.
 t 05 kr.
 rembski.
 65 kr.
 d. Hum-
 Nro. 3.
 50 kr.
 t 05 kr.
 t 05 kr.
 ágvolgyi
 1 frt.
 . 1 frt.

t 20 kr.

ló be-

HIRDETESEK.

FÜRDŐRE KÉSZÜLŐ MUNKAKEDVELŐ

HÖLGYEK FIGYELMÉBE

AJÁNlja

LÁSZLÓFFY JÓZSEF

Kolozsvárt, főtér Szatmáry-ház

Egész ujonnan francia modorban berendezett

NŐI KÉZIMUNKA S HOZZÁVALÓK

RAKTÁRÁT.

Vidéki, ugy helybeli megrendeléseknél a szí-
nezésre (Schatirung) a legnagyobb figyelem
fordittatik.

(24) (3-*)

EREDETI

FRISTER és ROSSMANN

VARRÓGÉPEK.

Amsterdamban az 1883-diki kiállításon

„ARANY ÉREMMEL“

kiüntetett, tehát a legnagyobb elismerésben
részesített

S I N G E R

varrógépeket készpénz. vagy 1 frt heti rész-
letekbeni fizetések és hat évi irásbeli jót-
állítás mellett ajánlja

Neeser János és társa

Kolozsvárt, tordautca 1. sz.

(7)

(26—52)

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDA.

STEIN JÁNOS

KÖNYVKIADÓ ÉS NYOMDÁSZ KOLOZSVÁRT.

Ajánlja az ev. ref. főtanoda általa már 35 éven át kezelt és legújabbban a kor igényeinek megfelelőleg a legmodernebb betűkkel berendezett

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAIÁRT.

A könyomdában szakképzett metsző és nyomó van alkalmazva.

A nyomdai gépek elegendősége, valamint a munkaerő teljes száma lehetővé teszi, hogy minden

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI MUNKÁT

határozott időre, tisztán, izléssel s oly olcsó árban képes előállítani, hogy bármely hazai nyomdával versenyezhet

A munkához szükséges papírt csak rendes gyári árban számítja.

Mindennemű és nyelvű **könyvek, folyóiratok, iskolai értesítők, köz- és magán hivatalok részére szükséges rovatos ívek, körlevelek, árjegyzékek, számlák, diszes kiállítású diplomák és tanulólevelek, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, névjegyek, meghívók, tánczrendek, gyógyszerári jelzetek bor, rozsolis és más vignettek, új évi és más alkalmi üdvözlések, vámjegyek, vásárcédulák, hirdetések, bármily nagyságu falragaszok, szóval minden e szakmába vágó fekete vagy színnyomatu munkák csinos kiállítását jutányos áron elfogadja.**

Megrendelések Stein János könyv- és zeneműkereskedésébe (bel-középutca 1. sz.) vagy a nyomda helyiségébe (bel-farkasutca 20. sz.) intézendők.

— Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. —

Különösen a kir. közjegyzők, megyei és városi hatóságok és a községi előljáróságok, valamint takarékpénztárak és biztosító-társaságok figyelmét bátorodik arra fölhívni, hogy hivatali szükségletekre megkívántató nyomtatványok gyors kiállítására s legolcsóbb árszámítására különös sulyt fektet. A községi bíróságok részére szükséges nyomtatványokból raktárt tart s azokból kis mennyiségben **konz számra** is jutányos áron szolgál.

Az e rovat alatt közölt ÚJ KÖNYVEK és ZENEMŰVEK.

Kolozsvárt Stein Jánosnál

kaphatók, a hol vidéki szives megrendelések gyors és pontos teljesítéséről a legjobban van gondoskodva.

STEIN **JÁNOS**
erdélyi muzeum-egyleti könyvkiadó és könyvárus
könyv-, mű- és zeneműkereskedése

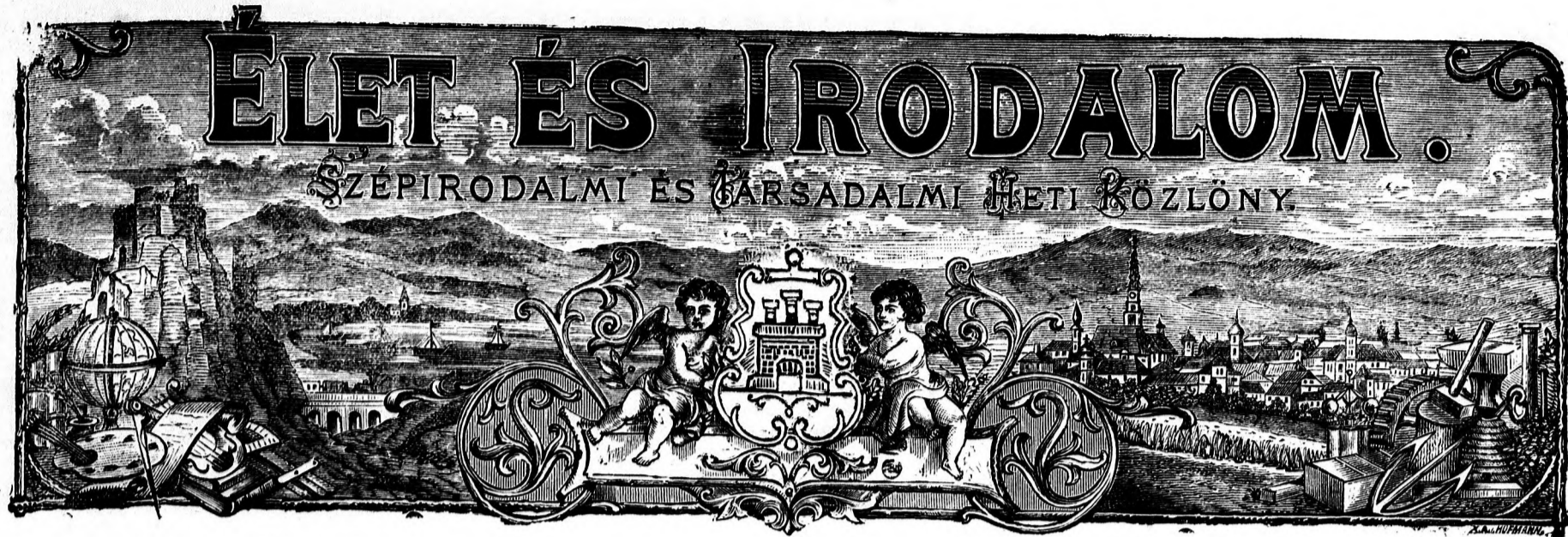
KOLOZSVÁRT.

Új könyvek:

- Országos magyar történeti Ötvösmű-émlék.** Irta Szendrei János. 16 fénykép-nyomatu táblával készítette s kiadja Divald Károly. A 16 tábla a következőket ábrázolja: Czimplap egy XVI. századbeli metszet után. I. A nagy-szt.-miklósi arany kancsó. II. Szt.-László hermája (erekléy-tartó mellszobor). III. Szt.-István király ezüst szobra. IV. Gothikus kehely. XV. századból. V. Losonczy Antal boros kancsója. VI. A Pálffy-féle zomán-czos arany serleg. VII. A Cleopátrát ábrázoló Eszterházy-féle serleg. VIII. A Kárász-féle XV. századbeli zománcczos kereszt. IX. Az acheni templomi gothi kus czimer. X. Hann Sebestyén fedeles kupája. XI. Eszterházy herceg 100,000 forintra becsült nyeles csészeje. XII. Három násfa a XV. és XVI. századból. XIII. A híres Rummy-féle zománcczos bilikom. XIV. Serlegek, bilikomok és kupák a XVI. századból. XV. Boesky koronája 1605-ből. Nagy negyedré, 4 ivnyi szöveggel, pergament borítékba fűzve. 2 frt.
- Az új ipartörvény.** 1884. évi XVII. törv. cikk. Az iparos-osztályra való különös tekintettel. Magyarázatokkal és utbaigazító jegyzetekkel ellátta Gelléri Mór. 60 kr.
- Hulló levelek.** Elbeszélések. Irta Horváth Béla. 1 frt.
- Telekkönyvtár.** A telekkönyvvezetők összes teendői körül követendő szabályok vezérfonala. A telekkönyvvezetők országos egyesülete által 20 drb. arannyal jutalmazott pályanyertes mű. Irta Virágh Aladár. 3 frt.
- A zsidók története Magyarországon.** A legrégebb időkől a mohácsi vészig. Részben kiadatlan kútforrások nyomán. Irta dr. Kohn Sámuel. I. rész. 4 frt.
- A hogyan megtörtént.** Elbeszélések. Irta Lenkey F. I. rész. 80 kr.
- Mese a varrógépről.** Irta Kiss József. Baditz Ottó rajzaival. Második kiadás. 1 frt 40 kr.
- Rajzok és elbeszélések.** Irta Konez Sándor. 1 frt 20 kr.
- Conducteur.** Fahr-Pläne 20. Mai. 50 kr.
- Ausztria és Magyarország a XIX. század első tizedében.** Kiadatlan források alapján írta Wertheimer Ede. I. kötet első fele. 2 frt 40 kr.
- A balsors gyermeke.** Regény. Irta Richebourg E. Hét kötet. 3 frt 50 kr.
- A vak gróf.** Regény. Irta Enault Lajos. Három kötet. 1 frt 50 kr.
- A bűnös férj.** Regény. Irta Daudet Ernő. 50 kr.
- A két férj.** Regény. Irta Sirven Alfréd. Két kötet. 1 frt.
- Noris.** Regény három kötetben. Irta Claretie Gyula. 1 frt 50 kr.
- La joi de vivre.** Par Emile Zola. 2 frt 10 kr.
- L'école menaisieuné. Montalembert.** Par M. Ricard. 2 frt 10 kr.
- En allemagne.** La Prusse et ses Annexes. Par Felix Narjoux. 3 frt.
- Báró Sennyey Pál és gróf Apponyi Albert.** Irta egy magyar conservativ. 1 frt.
- A latin nyelv szótára.** A kútfőkből a legjobb és legújabb szótár irodalomra támaszkodva összeállította dr. Finály H. 10 frt.
- Zajzánból Khámin át Tiberbe és a sárga folyó forrásvidékére,** Przewalszky Mihájlovics Nikoláj orosz ezredes harmadik útja Közép-Azsiába. Oroszból dolgozta Csopely László. Szövegbe nyomott képekkel. 3 frt 60 kr.
- A Kisfaludy-Társaság évlapjai.** Új folyam. XVIII. köt. 2 frt 50 kr.
- Mezel gazda népszerű vezérkönyve.** Irta Galgóczy Károly. II. kötet: az állattenyésztés. 80 kr.
- A XIX. század pesszimizmusa.** (Schopenhauer és Hartmann). Irta Alexander Bernát. 1 frt.
- Görög gyakorló könyv.** Hintner és Curtius nyelvtanaihoz. Irta dr. Hintner B. 1 frt 40 kr.
- Teréz és kisebb költemények.** Irta Ábrányi Emil. 80 kr.
- 1884. évi Rendeleték tára.** II. és III. 1 frt 50 kr.
- 1884. évi Törvények gyűjteménye.** I. 45 kr.
- Példázatok zongorán.** A leütések különböző nemeiről. Irta Szenkovits Gyula. 50 kr.
- A női szépség fentartásának, ápolásának és növelésének cítka.** Irta egy nagyvilági hölgy. Fűzve 1 frt 70 kr. Kötve 2 frt.
- Ezeregy éjszaka.** Teljes kiadás. A legjobb kútfők után. 1 füzet. 25 kr.
- Filozszemita füzetek.** Havi folyóirat. Többek közreműködésével szerkeszti dr. Báttaszéki Lajos. I. füzet. 1884. január hó. 40 kr.
- A honfoglalás kezdete és befejezése.** Irta Csuday Jenő. 50 kr.
- Az állandó gőzkazán és gőzgép-üzem kézikönyve,** vagyis a fűtők és gépészek törvényes vizsgáinál előforduló kérdések tárgyalása. Kozák Gy. munkája alapján. Fordította és összeállította Fritz Pál. 60 kr.
- Compendium der Praktischen Medicin.** Von Dr. C. F. Kunze. 6 ft. 3 frt 60 kr.
- Klinische Terminologie.** Von O. Roth. 3 frt 60 kr.
- Le socialisme d'état.** Conférences faites au cercle Saint-Simon. Par Léon Say. 2 frt 10 kr.
- Mademoiselle Blaisot.** Par Mario Uchard. 2 frt 10 kr.
- L'année politique.** 1883. Par André Daniel. 2 frt 10 kr.
- Legons d'histoire littéraire.** Par P. Vincent et F. Bouffandeau. 2 frt 10 kr.
- De Pontoise a Stamboul.** Par Edmond About. 2 frt 10 kr.
- Le Général Chanzy 1823—1883.** Par Arthur Chuquet. 2 frt 10 kr.
- Entretiens sur l'histoire du moyen Age.** Par Jules Zeller. Première Partie. 2 frt 10 kr.
- Cours normal d'histoire.** Histoire général jusqu'à la mort de Henri IV. Par E. C. Coutant et A. Anman. 2 frt 10 kr.
- Athanase Coquerel fils sa vie et ses oeuvres.** Par Jules Devèze. 2 frt 10 kr.
- Les salles d'asile en France, et leur fondateur** Par Emile Gossot. 2 frt 10 kr.
- La cour imperiale a Compiègne.** Souvenirs contemporains. Par Sylvancecte. 2 frt 10 kr.
- Histoire de la Révolution.** Racontée aux petits enfants. Par Charles D'Héricault. 1 frt 80 kr.
- M. Pasteur.** Histoire d'un savant. Par un Ignorant. 2 frt 10 kr.
- La vie publique en Angleterre.** Par Philippe Daryl. 1 frt 80 kr.
- Un écolier américain.** Par Th. Bailey Aldrich. 1 frt 80 kr.
- Contes Macabres, et autres et improvisations poétiques.** Par Jules Nollée. 1 frt 80 kr.
- A sors kegyenozel.** Regény. Irta Kvassayné Kun Mélanie. 2 frt.
- A spiritismus titkaiból.** Irta János főherceg. 50 kr.
- Mes Souvenirs.** Les boulevards de 1840—1871. Par G. Claudin. 2 frt 10 kr.
- La Save, le Danube et le Balkan.** Voyage chez les slovénes, les croates, les serbes et les bulgares. Par M. L. Leger. 1 frt 80 kr.
- Aus dem westlichen Himalaja.** Erlebnisse und Forschungen von K. E. von Ujfalvy. 10 frt 80 kr.
- A honfoglalás éve.** Irta Salamou Ferencz. 50 kr.
- A munkás osztály sorsának javítása.** Irta Brüll Lipót. 60 kr.
- Görög nyelvtan.** Irta dr. Hintner B. 1 frt 60 kr.
- Une Course à Constantinople.** Par M. de Blowitz. 2 frt 10 kr.
- La Veuve, Le Voyageur.** Par Octave Feuillet. 2 frt 10 kr.
- Ce qui ne meurt pas.** Par D'Aureville. 2 frt 10 kr.
- L'Allemagne amoureuse.** Par Vict. Tissot. 2 frt 10 kr.
- Gressent's einträglicher Obstbau.** Kötve 4 frt 80 kr.
- Gressent's einträglicher Gemüsbau.** Kötve 4 frt 20 kr.
- Das Elektrische Potential, oder Grundzüge der Elektrostatik.** Die neuere Theorie der elektrischen Erscheinungen in elementarer Darstellung. Von A. Serpieri. Mit 44 Abbildungen. 1 frt 65 kr.
- Neuer Hof- und Staats-Almanach für 1884.** 1 frt 50 kr.
- Die Atmosphärische Electricität.** Von Luigi Palmieri. 50 kr.
- Das Wesen und die Aufgaben der Nationalökonomie.** Ein Beitrag zu den Grundproblemen dieser Wissenschaft. Von dr. Emil Sax. 1 frt 50 kr.
- Die Riviera.** Von Prof. W. Kaden und Maler H. Nestel. 1 füzet. Gazon illusztrálva. Minden füzet 1 frt 20 kr.
- Közrendészeti tudomány és a magyar rendőri gyakorlat.** Irta Petrovics László. 1 füzet. 30 kr.
- Latin nyelvtan.** Gymnasiumok számára. Irta Szamosi János. I. rész. Alaktan. 1 frt.
- Paedagogiai encyclopaedia.** Különös tekintettel a népoktatás állapotára. A nevelés tudomány szótára, melyben az általános és részletes paedagogia, didaktika és methodika, a statisztika, lélek-, erkölcs- és gondolkodástan, valamint a művelődés paedagogiai történelem főbb részletei betűrendben foglalják. Segédkönyv tanítók, nevelők, szülők és iskolai előljárók számára. Ábrákkal. Több tanférfit közreműködésével szerkesztette Verédy Károly. 1. 2. füzet. A mű 20 füzetben jelenik meg. Egy-egy három ives füzet ára 30 kr.

ÉLET ÉS IRODALOM.

SZÉPIRODALMI ÉS TÁRSADALMI HETI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Negyedévre	1 frt 50 kr.
Félévre	3 " — "
Egész évre	6 " — "

Egy szám ára 12 kr.

LAPTULAJDONOS ÉS FELELŐS SZERKESZTŐ:

KORBULY JÓZSEF.

FŐMUNKATÁRS:

HEGEDŰS ISTVÁN.

Az előfizetési pénzek, valamint a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőhöz küldendők. (Kolozsvárt, Belmonostor-utca 20. sz.)

Helybeli előfizetéseket elfogad Stein János könyvkereskedése. KÉZIRATOK NEM ADATNAK VISSZA.

I. Évfolyam.
Huszonhetedik szám.

Megjelenik minden vasárnap 1—1½ ívnyi terjedelemben.

Kolozsvárt.
1884. június 29.

Pártállás és az ifjuság.

Ha van ugyanegy dolognak prózai és költői, idealis és materialis oldala s ha van a kettő között nagy ellentét, úgy meg van ez a politikai pártoknál, nem kevésbé feltűnő ugyanezen alapon az ellentét itt a cél és az eszközök között. Innen van aztán az, hogy a legmagasabb érzelmelem, mely a hazának őszinte s aggódó szeretete okából egy honnani polgárait ezen vagy azon politikai pártokhoz sorozza s a közélet terén egymással ellenségekül állítja szembe, gyakorlati alkalmazásában levetkezi az idealismus zománcát, sőt felölti a vétkesség s corruptio sötét mezét s válik — mint Angliában a megvesztegetés vagy mint — fájdalom nálunk — az ökölharez indító okává. Mi sem természetesebb, mint hogy a mindig érző s természeténél fogva szabadon érző ifjuságnak e harezok benyomását kell éreznie s azok között élvén rokon- vagy ellenszenvének egyik iránt s másik ellenében kifejezést adnia öszlönözve van s tán szükségesnek érzi. S már vajjon természeténél fogva melyik párt felel meg eszméjében inkább az ifjuság érzelmeinek.

Az emberiség előhaladása, a tudomány fejlődése, a dogmák tisztulása s menjünk legelőre: maga a faji megszilárdulás s különválás, minden fejlődés s tökéletesedés befoglalatlak e szóban: ellenállás, a mit parlamentarizmus stílusban nevezhetnénk oppositionnak. Valami jobb, mint a jelen, tökéletesebb, mint a milyen most van, valamivel kevesebb hiba, nyűg és teher a polgárokon, valamivel több szabadság, nagyobb boldogság, miveltség, egy szóval: a jelen állapotával szemben oppositio. Megbizonyította a historia, hogy okos s nemes kormányvezér — ha nem volt — csinált oppositiot, mert szüksége van a tényleges hatalom birtokában levőnek, kinek az ideák mellett a tényekkel is kell számoljon, kinek nemcsak ábrándozni, de terhes tartozásokat fizetni is, nemcsak a jót, de a szükséges rosszat is tennie kell, hogy a mi őt ellenőrizi, korlátolja s talán még védi is — az az oppositio; s ha majdan ez lesz a tényleges hatalom ura, ismét előáll egy másik, mely már ezt teszi gáncsa, ellenőrzése és harcza tárgyául. Szüksége és joga-

sultága az ellenzéknek abban van, hogy ő jobb jövőt óhajt elérni, védelme és megdicsőítése a hatalomnak pedig abban, hogy a tények parancsa leköltve tartja.

Két egyformán hazafias, nemes, de nem egyformán költői párt közül, melyikhez álljon az ifjuság inkább, bár mindkettőt egyaránt tisztelje is — ha nem ahhoz, mely inkább idealis, mely csak a szépet és jót keresi, mely azt hiszi, hogy kevesebb hibával lehetne kormányozni s mely előtt nyitva áll a tér felemelkedni a magasabb régiókba, ábrándozni, tervezni, melyet nem huz a földhöz semmi kényszer, mert hisz neki még most nem tenni, csak gondolni s tervelni kell.

Ez az állapot a párt állásnál in idea. Ha azonban „a cél szentesíti az eszközt“ elvét tekintjük s gyakorlati alkalmazásában kísérjük fejlődése s consolidálása útjain a pártokat, ha azt a sok színi kényszert, félrevezetést, azt a behizelgést, azt a hazudozásokat, az áskálódásokat, személyes torzalkodásokat s valódi politikai orgyilkosságokat tekintjük, melyek a pártokat éltetik s melyekhez épen úgy fordulhat a hatalom kérekerítéséért, mintsem a hatalom megtartásáért küzdő: nem adhatunk jobb tanácsot az ifjuságnak, hogy addig, míg ideje el nem jön, a pártarezokban részt venni s szerepelni ne vágyjon, ne hogy ítéletét megvesztegesse, érzelmeit nemes fejlődésükben akadályozza s hamar hozzá szokván félrevezettség az eszközök prózaisága által: s így áldozatul hozza majdan ennek a cél tiszta felismerését s nemes magatartását.

Sz. K.

É V A.

Irta: ENDRÖDI SÁNDOR.

(Vége.)

Ni csak ni! Mi az Isten nyila lelhetette, hogy úgy neki szilajodott az a csikó?! Nézzé csak az urfi, hogy robog előre, mint valami mesebeli sárkány — onnan ni! a delelő tájáról, tüskén, bokron, árkon keresztül, . . . neki a falunak.

Fölrezzentem.

A rónán át csakugyan egy csikó vágatott iszonyu gyorsasággal. Lehetett látni, a hogy roha-

nás közben fejét magasán lökte s megrázta lengő sörényét, majd meg, mintha szügyébe haragott volna, prüszkölő orra szinte a földet érte: úgy száguldott szelvésszes galoppban, egyenesen a falu felé.

— Szentem ugyse, azt hiszem, hogy . . .

Márton gazda nem mondta ki gondolatát: elakadt.

— Mit hisz kend — kérdém izgatottan.

Egy pillanatig habozott.

— Én bizony azt hiszem . . . no de tévedhetek is, hogy az a szegény pára nem a maga jó szántából rohan olyan eszeveszetten.

— Hát ugyan mi egyéb okból rohanna?

— Csak azért, mert tüzes tapló van a fülebe dugva — nyögte ki Márton gazda.

Borzasztó gondolat villant meg agyamban.

— Lát azon a lovon valakit? — kérdém hirtelen.

— Nem látok én senkit, pedig jó szemem van . . . de mintha valami fehérség szállna a nyomába . . . ni most hogy megvillan, hogy libeg utána.

Mit lát még Márton gazda?

— Azt uram, hogy az a csikó a Fodorék aranyszőrű csikaja.

— Ugy hát siessünk gyorsan a faluba! Nincs egy perc késni való időnk sem . . . az a ló a halál paripája, Márton gazda!

Nem is mentünk, de lelkekre rohantunk. Kutyámat nyaktartó szíjjánál kellett megragadnom, hogy ne iramodjék a neki vadult állat után, mely mind jobban megközelítette a falut s szakadó tájtól fehérlett.

*

Az egész falu ott állt, ott forrongott Fodorék háza előtt. Lárma, sikogatás, káromkodás, sirás harmoniátlan zaja olvadtak össze, de az indulatok e háborgásából annyit mégis meg lehetett érteni, hogy valami hallatlan szerencsétlenség történt.

Mi történhetett?

— Jaj az a szegény Jancsi! Az az áldott szívű, becsületes, jó gyerek, Istenem, Istenem! Csak soha ne látta volna meg ezt a gonosz Évit, ezt a kendőzött lelkű, csalfa, szemérmetlen teremést! Legények átkát, leányok szégyenét. Jaj, csak a

földre tiporhatnám, sűrű haját téphetném, hogy verje meg a boszuló Isten mind a két kezével!

Ilyen s még ennél szilajabb, féktelenebb átközödségek lehetett hallani.

Borzasztó látvány tárult elének.

Egy összerogyott, tajtéktól teljesen elborított ló s mellette kötél — gúzsba akasztva — egy a törzstestből valósággal kitépett, kiszakított vérző emberi láb. Nem több; az egész testből csak ez a láb jött el Fodorék háza küszöbéig, de ez a láb elmond neked mindent, Fodor Ábris leánya!

— Hallod-e Évi? Hallod-e mit beszél az a véres testdarab? Csikós Jancsi jött hozzád látogatáshoz? Fej nélkül jött, ott hagyta azt valahol a dülő utak éles sziklakövei között, mert nem akar többé látni, hűséges szemével nem akar egy pillanást se vetni rád s remegő ajkát nem akarja több vallomásra nyitani! Széles vállát se hozta magával, nehogy kaczer fejedet lehajlhasd reá; két karja sinces vele, nehogy hiszékeny örömmel átölelje kigyó derekadat; dobogó melle, zokogó szive — oda künn a róna porában, tüskétől megtépve, darabba rongyolva, nehogy csak egy pillanatig is dobogjon, zokogjon még valaha éretted! Csak lába jött el! Széttiporni téged! Agyontiporni életed minden álmát, ha ugyan álmodtál valaha boldogságról, nyugalomról, irgalomról! Látod-e azt a vérszalagot a rónán végig? házatoktól ki, a messze delelőig? Az lesz a te útad, a te lelked kálvária útja, melyen majd szilajon rohanó vad paripák hurczolják ide-oda gyöngye liliom természetet . . .

— Irtóztató! — sikoltott föl e pillanatban a tornác lépcsőin álló Évi s szétdult arcát hirtelen kötényébe rejtve, tompa zuhanással esett végig a földön.

*

Azóta gyakran találkoztam Márton gazdával a nádasréti halásztanyánál, mikor hálótregetéssel vesződik, de többé soha sem kérdeztem tőle, hogy: él-e még a szép Fodor Évi?

TÁRCZA.

DAL DAFNISZ HALÁLÁRÓL.

Theokritosz első pásztorkölteménye.

Thürszisz és a kecskepásztor.

Thürszisz.

Édes amott a fenyő zúgása, a mint a patak
Lombja susog; de a dal is oly édes, a mely ajakodról
Zeng neked, oh pásztor, kit csak Pan¹⁾ győz le a dalban:
Mert ha jutalmul ő bakkot nyer, kecske megillet,
Hogyha óvé a kecske. dalodnak szép gödölyéske
Lesz díja és puha, jóízű húsa van a gödölyének.

Kecskepásztor.

Drága juhász, édesb a dalod, mint sz iklatetőről
Mélyen alázuhanó víz esése, ha sir zokogással.
Mert ha a Muzsáknak bárány jut, mely legelész már,
Már az akolba kötött bárány lesz néked a díjad;
Mig ha a bárányt ő nyeri el, ürü lesz tied akkor.

Thürszisz.

Esdlek, o pásztor, zengj egy dalt, jer, dülj le pihenni
Itt eme lankás dombon, a mely bé van tamaiszkkal
Növe sűrűn, legelészni a kecskét majd ide hajtom.

¹⁾ Pan, pásztor isten. A szicíliai pásztor és gyermege felfogása félelmes indulatot tulajdonított neki. Mint az erdők kedvelője, bizonyos borzalmat is költött.

Tudom, hogy él. Ott jár elcsigázott alakjával,
rongyra szakadt ruhában, vadvirágokkal kuszált
haja közt, ott azon a véres úton, ki a delelőig,
meg vissza. Viszik, hurczolják őt a lelki vád fekete
paripái keresztül a szerencsétlen életen.

NÉPDAL VILÁGOSRÓL.

Honnan jössz te oly veretten, hejh pajtás!
Miért sir jobban egyik szemed, mint a más?
És arcodon mért látok oly bánatot,
Mintha megutáltad volna a világot?

Sírok pajtás! Síri fogok örökre,
Míg el nem fogy szemeimnek bú-könye.
Világostól hozom e nagy bánatot,
Szép hazánknak mélységes sirt ástak ott.

A magyarnak nincsen többé hazája,
Elbujdoshat ő már a nagy világba,
A temetés roppant volt és nagyszerű,
Százegernél több volt ott a kesergő.

Mi a kik hűn harezoltunk a hazáért,
Halmi készek voltunk a szabadságért,
Fegyverinket leraktuk a muszkának,
Engedve a Görgei parancsának.

A nap épen akkoron alkonyodott
És az egész sík magyar föld véres volt.
Mintha sirt volna az Isten maga is,
Hogy nem lesz már a földön egy magyar is.

És te jószágos Isten! ezt nézhetéd,
Szép hazánkat eltemetni engedéd?
Oly mély sirba, honnan nincsen támadás,
Te is pajtás! magadnak majd ilyet áss.

Megálljatok fiuk! fáradt vitézek,
Hazámra vissza még egyszer hadd nézzek,
Pihenjünk meg hát még egyszer hantjain,
Ha vérrel sem segíthetünk bűjain.

Nem, nem, nem maradhat ez így örökre,
Nem hagyhat el a jó Isten vesztűnkre.

Kecskepásztor.

Drága juhász, dél van s ez időben a dal nem is illő.
Félek Pántól, őt kimeríté már a vadászat,
S ép most dült nyugalomra: hamar fölindul ez isten;
Orrlíkain dühe fú, ha haragtól forrik epéje.
Thürszisz, jobb ha te zenged, hogy mint szenvede
Dafnisz;

Hisz gyakran diadalt aratál te a pásztori dallal.
Jer, jer e szilfa alá heverészve, hol áll a Priaposz²⁾
Szobra s a hol a Najádok is állnak s pásztori
szék van:

Ős cserfák hűves árnya alatt kelj dalra te úgy, mint
Khróniszszal kezdél vala versenyt nagy Lybiából.
Kecske lesz érte díjad, melynek bár ikrei vannak,
Háromszor tejel és két bőrt nyújt két fia néked.
Serleget újat adok. Szépen be van öntve viaszkkal;
Két fülű serleg; fris metszés szaga rajta megérzik,
Szája körött repkény tekerőzik szép koszorúban;
Közbe gyopárnak arany szín kelyhe kicsillan,
Sárga gyümölcseivel ragyogó fonadékban aláfoly.
Vésve belül finomul van egy nő, isteni szépség,
Rajta diszes ruha és a fején fátyol; közelében
Két fiatal verseng, csak alig hogy pelyhes az álluk
S már mindketten e leányt óhajtják birni, ki csalfán
Ingerkedve hol erre mosolyg, hol arra kacsintgat.
Ők szerelemtől égve hiában küzdenek érte.

Tűzbe forog szemük és bámészan a lányra merőn néz.
Vésve kívül egy szirt foku mart van, rajta halász ül,

²⁾ Priaposz, a kertek istene. Sokszor komikus szobra, réme volt a tolvajoknak és . . . madaraknak.

Kell jöni egy reményteljes időnek,
Mely jobb jelent, szebb jövőt hoz népének.

Isten hozzád kedves hazám határa!
Áldás legyen földed minden porára.
Isten hozzátok magyarok, véreink!
Fáj szívünk, de nem hullhatnak könyeink.

Ötven esztában küzdöttem szép hazám!
Éretted, a halál még sem akart rám.
Nincs már atyám, anyám, kedves szeretőm,
Isten tudja, hol lesz a temetőm?

Szegény pára, fakó lovam! te vagy már
Egyedül, ki török földön velem jár.
Jaj! de te is vissza-vissza nyerteszes,
Bús szemet vetsz reám, csak hogy nem kérdezzes.

Huszár valék, Isten szárnyas angyala,
Kedves hazám ellenének ostroma.
Rabigában nyögsz te addig kedves hon!
Míg huszár nem nyargalózik hátadon.

Szülőföldem, látlak-e még vagy soha?
Önön fiad volt hozzád oly mostoha.
Ki eladta ő Árpádnak szent honát,
Verd meg Isten hazánknak e gaz fiát.

Megyek immár, de utolsó szent hantod,
Megesőkölom, melyért annyi vért ontott
A magyar nép, kinck nincsen már hazája,
Még az ég sem igazságos hozzája.*)

Közi: HONVÉD.

*) E népdal egy lelkes történetírónk gyűjteményéből való, melyet a magyar hadsereg fegyverletételekor egy pesti barátjához küldött be. I—XXV dal van együtt az ő kezével írva, körülbelül fele Kossuth Lajost dicsőíti s a magyar népet vigasztalja s a nemzeti feltámadás reményével élte.

Tisztes öreg, ki nehéz hálót a mélybe bocsátván,
Fárad, küzd, míg bírja karát csak teljes erővel.
Látszik a mint hal után feszíté meg mindenik izmát,
Mindenik úgy kilagadt, kifeszült a nyak csigolyáján.
Őszbe vegyült haja bár, még teste van ifju erőben
És a halász jelenet mellé van vésve ilyen kép:
Szöllő, mely dúsan, pazarul van rakva megérett
Fürtökkel s egy kis fiu ülve fenn a sövényen,
Órzi, a míg körülötte kovályg két róka: az egyik
A szöllőbe oson be, lecsipve jóízű fürtöt,
Sok fufanggal a más' az iszákot elorzani vágyik,
Szárny kortyon akarja a kis esőzt hagyni eképen.
Ez azalatt liliom-szárakból sáska vadászó
Hálót fon, sással köti egybe, feledve iszákját
S a szöllőt, örül és kedvvel mulat el a fonáson.
Még puha ákánt folyja körül e serleget. Oly szép,
Oly csoda látvány. hogy rajt' vész el a lélek egészen.
Érte díjul én a kaülóni hajósnak adék egy
Kecske; érte fehér tejből gyúrt sajtot is adtam.
Abból soh' sem ivám, érintve se' volt az ez ajktól.
Nos e pohárt neked én örömet adom, ámde dalold el
Nékem a kedves dalt, mely után régóta sovárgok.
Rajta tehát! Nem tréfa szavam; kelj dalra azonnal,
Drága juhász, az örök feledésbe, a sirba ne vidd azt.

Thürszisz.

Zengjetek oh Muzsák dalt, zengjen a pásztori ének!
Aetnai Thürszisz szól, ama Thürszisz császsava
zeng most.

Nümfák, mig elepedt Dafnisz, ti o merre valátok,
Pénéusz vize, völgye ölen, vagy a pindoszi bérczen,
Mert Anaposz zúgó vizinél nem voltatok akkor,

A VEN KINTORNÁS.

— Rajz. —

A városon kívül, de még annál is messzibb, hol már csak a „senki földjén“ burjánzik a szemét; hol a nyomor gyermeke csak úgy bitangol egy szalmafedél alá való földet, míg ki nem eb-rudalják; hol nem ismerik a boldogságot, mert nem engedi azt az örökös szenvedés, hová a nap is mintha hidegben sütné; hol tán még a szívek sem éreznek oly melegen, elfásulván a nyomor iskolájában: ott, azok közt lakott Márton bácsi, a vén kintornás.

Nyomortól üzelve a ki ide kerül s ki itt az első éjszakát a kemény, hideg földön, a szabad ég alatt aluszassa át s ki akkor megálmodja, mily édes nyugodni a hideg földben, de mily kínos a hideg földön; kinek álmában egy jótévő angyal szalmafedele és szalma ágyat ígér: hajnalhasadtával magának tudja azt a néhány darab rögöt, a melyen fektült s koldulni megy koldusok közé, körülte levő rozzant kunyhók szegény lakóihoz egy kis rothadt szalmaért, egy kevésnyi sárért, hadd legyen, min édesen (?) pihenni, hadd legyen, mihől fészket csinálni.

Ma még szabad ég alatt fekszik, holnap készíti fészket, holnapután kész a kunyhó, fedél alatt lehet szenvedni.

Márton bácsi, a vén kintornás rég ideje, hogy a „senki földjén“ szenved; szalmafedele mintha füstölne a rothadástól, szalma-ágyát penész ölelte át.

Most már nem egyedül szenved. Itt lakik Czillikével együtt, az édes leányával fogadott árva gyermekkel.

*

Hideg téli este volt. Hó lepte el a földet. Öreg Márton viskójában száraz ágakból kis tüzet rakott . . . aztán simogatta verkljét, mintha az a rozzant láda érezné a szerető kéz dédelgetését, beszélt hozzá furcsa dolgokat, mintha az a rozzant láda értené a szerető szív hangját, megköszönte neki szépen, hogy azokkal a bús dalokkal koldult helyette egy néhány garast, mert ő úgy nem ért a kolduláshoz, úgy nem tud mindenkitől kérni, aztán a verkli fogantyuján mozdított egyet-kettőt, vajjon nem némult-e meg? Nem! szólott az most is, nyirkogott keservesen, de még sem hallatszott oly fájón, mint az a síró sóhaj, mely kívülről lopta be magát Márton bácsi szívébe.

Kinézett. Ott reszketett az élő szenvedés, egy félhalott leány: szemhez fagyott könyvek . . . a félhalál fagyos sóhaja . . . hideg téltől dermedt kezek . . . néma ajkak beszédes imádsága — — szegény árva — — szegény Czilli — —

Öreg Márton nem kérdezte: „Ki vagy? Mi kell?“ Szótlanul vette ölébe, bevitte kis kunyhójába; szalma-ágyát ketté osztá, a penészes maradt neki, a java az idegen leánynak; lefektette, dédelgette, betakarta folt-hátán foltos kabátjával, — hiszen ez a szegény kabát tán még könnyörül a szegény emberen, tart még egy kis meleget — a tüzre velett még egy néhány száraz ágat; elövette kis csuprát s ment kölesön kérni a szomszédoktól kevésnyi tejet, visszajött a tejjel, megitta azt utolsó cseppig a szegény leány, nem szólt utána semmit, még azt sem: „köszönöm“, hanem rá nézett a Márton bácsira azokkal a nefelejtés-szín kék szemével s ott ragyogott az igaz köszönet . . . aztán elaludt szépen, csendesen; öreg Márton nézte . . . nézte . . .

Hiszen ő istennek ezt a szegény teremtését nem dobja ki reggel; hiszen ő nem hagyja a szegény árvát már holnap éhezni, ha mindjárt naplementig is kell hogy sirjon verklje minden bús dalával egy darab kenyeret, egy csupornyí meleg le-

vest; hiszen nála marad ez holnapután is, azután is . . . aztán sokáig . . . sokáig örökre — örökre fogadott lánya lesz neki.

Szeretni fogja ezt is jobban, igazabban, mint azt a másikat s tán ez is szeretni fogja őt, jobban, igazabban, mint az a másik. Hisz őt úgy se szereti senki . . . senki . . . gondolkozott . . . szívét keserűség töltötte el, már hogyne, midőn tulajdon fiára, e rosz gyermekre gondolt . . .

— — Aztán reggel, mintha régi ismerősök lettek volna. Szegény Czillike ráborult Márton bácsira, ott sirta el a hála könnyeit, öreg Márton napbarnította arcáról is gördült le egy könnyesepp; összefolyt, összeölekezett az árva teremtésével s ez az összefolyt könnyesepp még fel sem száradt — — s már a szegény Czillike nem volt többé árva, édes leánya lett öreg Márton bácsinak, a verklisnek.

Az atya elmesélte leányának, hogy van neki egy mostoha fia, a kinek ő édes atya. Elmesélte, hogy miként nevelte fel verejtékkel szerzett fillérei árán szálas legénynyé, most mester-legény, tisztességes kenyérkeresettel; erre felé se néz az öreg apjának, hagyja, hogy az öreg apja nyomorogjon, szenvedjen . . . pedig hát: „tiszteled apádat, anyádat“, persze régen, régen parancsolták ezt, nem esuda, hogy azóta elfejtették az emberek.

Nehéz a koldusnak sorsa, ha verklivel is könnyörgi mindennapi falatját.

Nehéz az a rozzant láda s a mily vig nóták vannak benne, ép oly keservesen nyomja az öreg vállakat; hátha még olyan sokáig kell hogy czipeljék, mint az öreg Márton bácsi, hogy a mire a városba ér, alig marad szussza a nóta-for-gatáshoz.

Pedig még jóformán pihenőt sem tart, hanem bemegy abba a szegletházba, ott azokkal a vasrácsos ablakkal s zöld nagy kapuval, — minden két hétben egyszer jön ide, ma van a napja,

Zengjétek oh Muzsák dalt, zengjen a pásztori ének.
Mint a sakálók, mint a farkasok és hegyi medvék
Őt a bozóthoz siratt' az oroszlan, mint hala ő meg.
Lábainál ökrök, tehénnek sokan összegyűlnek,
Sok bika, bornyu, tinó s mindannyian őt siratták.
Zengjétek oh pásztor-dalt, zengjen a pásztori ének.
Jött Hermész legelőbb az oromról s szóla: o Dafnisz
Mondd, mi emészt, ki után sovárogsz oly hő
szerelemmel.

Bojtár, pásztor és a juhász mind sorba jövének,
Kérdezték, mi gyötör s hozzád jött ime Priaposz.
Zengjétek oh Muzsák dalt, zengjen a pásztori ének.
S így szólt: Dafnisz ugyan mi epeszt? Hisz a lány
te miattad

Bolyg a vizeknél és hegyeken szét futva utánad.
Ennyire vitt már a szerelem s ily balga lehettél,
Nem tehenész az ilyen, csak kecskék pásztora ugy se,
Zengjétek oh Muzsák dalt, zengjen a pásztori ének!
Ennek is ég szeme már, ha kéjtől látja a kecskét
Föltüzesezni s irigylő erősen a bakknak a sorsát.
Néked is ég szemed a szűz lányok lágy mosolyára
És sóváran ohajtsz kartánezot lejteti vélők.

Zengjétek oh Muzsák dalt, zengjen a pásztori ének.
Nem felel a tehenész, de magába megőrzi emésztő
Vágyát, élte eként elsorvad hő epedésben,
Zengjétek oh Muzsák dalt, zengjen a pásztori ének.
Jött maga Küprisz is, oly nyájas volt s ült mosoly
arczán,

Ámde sötét boszu volt betakarva a lágy mosoly által.
Dafnisz — eként szólt — még te Eroszt legyőzni
dicsekvél,
S nem te vagy az, kit Erosz boszus keze győzve
lesujtott?

Zengjétek oh Muzsák dalt, zengjen a pásztori ének.
Dafnisz eként felel: Oh te kegyetlen, vad szívi
Küprisz,

Bősz haragu Küprisz, halandók ostora Küprisz:
Azt hiszed-e, hogy e nap legutolsó s vége a harcznak;
Dafnisz a sirban is ok lesz gyötörő bíra Erosznak.
Zengjétek oh Muzsák dalt, zengjen a pásztori ének.
Nem tehenésznek adott-e szerelmet Küprisz? Eredj hát
Ankhiszeshez eredj, ki az Idán vár, hol a cserfák
S a cyprus pástja van és zummognak rajzva a méhek.
Zengjétek oh Muzsák dalt, zengjen a pásztori ének.
Rajta enyelg Adoniszszal, ki őrizi a júhnyájt
Ki nyulakra vadász, hevesen vadat íz a hegyormon.
Rajta tehát, hívd újra tusára te hős Diomédész,
Szólj így: Szállj ki velem Dafnisz ki legyőztem, a
pásztort,

Zengjétek oh Muzsák dalt, zengjen a pásztori ének,
Most ti sakálók, most ti farkasok és hegyi medvék
Isten véletek, ah nem jár soha Dafnisz az erdőn,
A cserjésbe se megy, ormára se hág, Arethuza
Ég veled is, s ti folyók, kik ömöltek Dórisz ölére
Zengjétek oh Muzsák dalt, zengjen a pásztori ének.

— — — — —

Itt ama Dafnisz, a ki legelészni a nyájt ide hajtá,
Dafnisz, a ki a bikát, tinót itt gyakran itatta.
Zengjétek oh Muzsák dalt, zengjen a pásztori ének.
Oh Pan, Pan, ha te most a Lükaiosz bérczi tetőjén
Vagy ha a Maimaloszon jársz, jöjj oh, jöjj e szigetre,
Sziiliába s hagy oda csúcsát szép Helikának
S Arkasz sirdomját, kit az istenek is kegyelének.
Szünjétek oh Muzsák, oh szünj meg pásztori ének.
Jőj fejedelmem, vedd el e bűvös zengzetű sipot,

Egybe viaszok köti és bűvhangot az ajk lehel abba,
Néked adom . . . szerelem ragad engem már le a
sirba.

Szünjétek oh Muzsák, oh szünj meg pásztori ének.
Most ibolyát a szeder s a bogácsnak is ága teremhet
És lehet immár jószagu narcis a törpe borókán,
Változzék meg a rend, legyen immár körtve fenyőkön,
Hisz meghalt Dafnisz! s a vadász-ebet üzze a sarvas,
Versenyt daljon a varju a hegyről a csalogánnyal.
Szünjétek oh Muzsák, oh szünj meg pásztori ének.
Ennyit szól s azután elmúl, sőt Afrodité
Föltámaszni akarja, de elszakadott a fonál már,
Melyet a Moira fon és Dafnisz rászállt Akheronra,
Elragadá a hab őt, kit a Muzsák úgy szeretének.
Szünjétek oh Muzsák, oh szünj meg pásztori ének.
Nosza a serleget add te s a kecskét, hadd fejem
ezt meg
S áldozom a Muzsáknak ekép: üdv néktek o
Muzsák,
Százszor is üdv, ezután még szebb dalt zengnek ez
ajkak.

Kecskepásztor.

Zengő szád mézzel teli légyen Thürszisz örökké,
Folyva csepegjen a színméz ajkadon, égy te fűgöket
Ajgiliából; mert édesben dallsz a tücsöknél.
Vedd e pohárt, nézd csak, mily kedves az illata annak,
Azt hiszed a Hórák kútjából lőn tele töltve.
Jer Kiszszajtha, te fejd meg; kecskék! Hó! ha
nem ültök
Vesztég, fölszökik a bakk, mely pihenésre hevert le.

Hellénből: HEGEDŰS ISTVÁN.

elforgat egy néhány nótát azért a két garasért, mit innen kap minden két hétben egyszer, — onnan aztán kihagy vagy hét házat, megáll a nyolczadik előtt, a szatócs kereskedőnek a kis lánya a bolt-ajtóban már várja, előre tapsol örömeiben kis kezeivel, „hogy jön az öreg Márton bácsi, pénz kell apuka“ — s olyan örömmel, olyan boldogsággal adja azt a néhány krajczárt az öregnek s Márton bácsinak oly nagyon, nagyon jól esik az a néhány krajczár, mert tudja, hogy nem megvetőleg dobott alamizsna ez, hanem a jótékony kéz ajándéka, a szerető szív vigasztalása.

Innen aztán ismét odább ment — — onnan ismét tovább — — még csak oda — — aztán haza.

— — És mint itt is, ott is ugyanazon rötákat forgathatta, ép úgy ma is, holnap is ugyanazon életmódja volt; legfeljebb más-más házba ment be, más-más embereknek kintornázott; — s bár az emberek különbözők voltak, de szíveik egyformák; — a verkli hamis hangjait meghallották ugyan, de a szenvedő szív igaz könyörgése előtt többnyire süketek maradtak.

. . . Bizony nagyon is „verkli módjára“ folytak öreg Márton bácsinak napjai s ha olykor-olykor tulon-tul is rendes életmódját valami megzavarta, az már — akár biz' istenre is vehetjük, — valami oly rendkívüli lehetett, hogy érdemes lenne még az elmesélésre is.

*

Vasárnap délután van. A munkás kezek egy részének pihenő, a zsirosabb móduaknak ünnep, vagyis igazabban mondva mulató napja.

A „fehér szöllőhöz“ kurta korcsmában időgáltak a legények; ki-ki módjához képest, ki zsidó-italt, ki a „hegy-levét.“

Kinlódott a kintorna; nem futja ki minden vasárnap a cigány, jó hébe-korba a verkli is.

Forgatta az öreg Márton; kurjantott hozzá a fia, az a barna legény, kit Laczinak szólított a feketü szemü korcsmárosné.

Ma vasárnap van, ma van a napja, hogy heti keresményének nyakára hágjon; itatott is vagy öt potya legényt, az ötön kívül itt még egy halálan gyerek — — a hatodik ő maga volt.

— No, öreg ember — káromkodott a Laczi (már hogy is szólította volna apjának, a mikor csak verklis volt) „no öreg ember, bögesd azt a verslagot, hadd visitson fülembé, hadd verje ki fülemből szeretőd nyafogását . . .“ aztán kaczagott a Laczi, hogy szemei megteltek könnyel; öreg Mártonnak is nedvesek voltak a szemei, de nem a kaczagástól.

„Látjátok azt a vén csontot, szeretőt fogott magának; ott dédelgeti szalma viskójában, lefekteti rothadt szalmára, betakarja ronggyal, eteti száraz kenyérral; persze kunyhóban is tanyázhat szerelem, a nedves fa is foghat szikrát isten csudájára, a kiaszott szív is kéjeleghet . . . hej, mert Czillike szép, Czillike szeretőnek való, de nem ilyen vén bolond számára...“ a düh elnyelte szavait, szemei vérben forogtak, erei kidülledtek, haragtól reszkető kézzel vonta ölébe a fekete szemü korcsmárosné, lázas sebességgel csókolta, mintha rögtöni halálát érezné, de élte nek még minden pillanatát egy csókra akarná felhasználni.

„Igy csókolom őt is, hej, mert Czillike szép, Czillike szeretőnek való.“ — — —

A verkli elnemt. Márton bácsi ott állt verklje mellett reszketve . . . sápadtan, nyelve mozgott, de hangot nem birt adni . . . rá ütött száraz öklével arra a rozszant ládára s annak a roz-

szant ládának minden sipja egyszerre szólalt meg, mintha azt morogták volna: „Hazudsz!“ — Márton bácsi alig merete utána gondolni: „Hátha mégis!“ — — —

Nem volt nehéz már a verkli öreg vállainak, nem is ment, hanem szaladt vele haza, de annál nehezebb volt szíve; annál kinosabb gondolatok tépték agyát . . . „Hazudsz!“ . . . „Hátha mégis...“

Mert hiába van a rózsának tövise, nem elég védelem az a durva kéz ellen; hiába van Czillikének kristály tiszta lelke, szennyet erőszakolt arra az állati vadság. — — —

— — Otthon van már! — — Nem mondta többé: „Hazudsz“ — — nem ismételte: „Hátha mégis“ — — —

— — Látott — — —

Szegény Czillike . . . letört virágszál . . .

Öreg Márton temetésre készül.

Szalma viskójának ajtó-feléjét kiütötte rozsdás sarkából, nincs az már kit védjen, jó lesz koporsónak; — kevés kell egy koporsóhoz, még sem volt elég az a rothadt szál deszka; verkljének is szétfeszítette lédáját — minek neki már a verkli, hogy kinek muzsikáljon, az még csak lenne, de kiért — az már nincs, — — azokat a czifrán kifestett deszkadarabokat is összeszegezte — — hej! furesa koporsó volt az nagyon . . .

Ott annál a frissen hantolt sirdombnál görnyed a Márton bácsi; mellette mintha orgona-féle lenne: verkljének összetört sipjai; a szél olykor-olykor belesap azokba a sipokba s mintha azt susognák, öreg Márton mintha azt hallaná: „Mily édes nyugodni a hideg földben.“ — — —

— — Egyszer aztán nem volt kinek sugják, nem volt ki hallgassa. — — —

CSALÁDI ÖRÖKSÉG.

Angolból: AMICA.

II.

(Vége.)

Midőn először mentem a Fernando látogatására, őtet nagy sietve épen indulóban találtam. Azt mondá, hogy az nap reggel levelet kapott a nővérétől, melyben kéri, hogy haladéktalanul látogassa meg, mert fontos közölni valója van.

— Lehetetlenség volt előbb mennem — mondá — tehát most indulok. Kérlek maradj nálam s várj meg; nem maradok sokáig.

Tehát elfoglaltam helyemet a barátom tűzhelyénél s a Juanita titokteljes közleményének tárgya felett szabad folyást engedtem képzelődésemnek az est félhomályában.

— Vajjon mi mondani valója van testvérehez? — kérdém magamtól ismételve. És ekkor a titoknak legkellemetlenebb megoldása jutott eszembe — „bizonyosan férjhez megy!“ — kiáltám.

S az a gondolat, hogy Juanita férjhez megy, véghetetlenül fájt és bosszantott. Hiába mondtam magamnak, hogy azt nekem nem szabad rossz neven venni, hiszen úgy is elhatároztam, hogy soha sem fogok megnősülni.

De ez az okoskodás nem volt vigasztalás s még szerencsétlenebbé tett; mert Juanitát teljes szívemből szerettem s az a gondolat, hogy ő a másé legyen, keserűbb volt a halálnál.

Fájó gondolataimba merülve, majdnem egy óra hozzat ültem a sötétben, midőn az ajtó hirtelen kinyílt s gondolataimnak a tárgya lépett a szobába.

— Fernando — mondá izgatott hangon, a mint azon helyhez közeledett, a hol én ültem, miért nem titted meg kérésemet? miért nem jöttél el hozzám? A Senora elutasított házatól, ő egy igazságtalan, kegyetlen.

Ekkor meglátta, hogy nem testvére, hanem én vagyok s hirtelen elhallgatott és egy pillanat mulva meglepetten kiáltá: „Senor Mendoza!“

Betegségem óta ekkor találkoztunk először s egy pillanatig zavarban voltam, mert eszembe jutott, hogy betegségemben igazi nevemet s családi összeköttetésemet felfedeztem előtte. De midőn a homályhoz szokott tekintetem meglátta az ő sirástól kidagadt szemeit, egészen megfeledkeztem magamról; s alig tudva, hogy mit teszek és mit mondok, felállottam s kezeit megragadva, azt mondtam:

— Juanita, édesem, bántották?

Egy pár pillanatig zavarodottan s hallgatva állott s aztán izgatottan válaszolá:

— A félhomályban nem ismertem meg őt, azt gondoltam, hogy Fernando ill itten, különben nem beszéltem volna úgy, a hogy beszéltem.

— De édesem, beszélje el nekem, hogy mi a baj. Beszélje el nekem, hiszen én szeretem oly végzetlenül! Beszéljen édesem! Mondjon el mindent, mindent.

És e pillanatban eszembe jutott elhatározásom, hogy én nem házasodhatom meg soha, nehogy a családi örökség még többeket tegyen boldogtalanná s a drága kis kezet, mely oly bizalommal nyugodott kezemben, hirtelen eleresztettem.

— Bocsásson meg meggondolatlan szavaimért — folytattam egészen megváltozott hangon; bocsásson meg; soha sem fogom többé ilyen szavakkal megbántani. S gyorsan megfordultam, hogy a szobából távozzam.

— Alfonso, ne menjen el — suttagá a leány.

Nem mozdultam, de ott állottam az ajtó közelében s angyalomra nézve, folytattam:

— Juanita, megfeledkeztem magamról, olyan szavakat mondtam kegyednek, a milyeneket soha sem lett volna szabad mondanom; de tekintetbe véve szerencsétlenségemet és nagy szerelmemet, meg fogja azt nekem bocsátani és igyekszik elfelejteni, hogy én egy hó . . .

A szó a torkomon akadt; nem tudtam kimondani.

Juanita oda jött hozzám s angyali jószággal megfogva kezemet, azt mondá:

— Alfonso, soha se törődjön azzal, hogy ki fia.

— De a szégyen bolyege rajtam van — mondtam remegő hangon. S ha a testvérem és a fia meghalna . . .

— De élnek és egészségesek.

— De meghalnak és akkor én . . .

— És akkor az ég irgalma és segítsége legyen önnel és velem is, mert Alfonso én viszonzom szerelmét s a megpróbáltatás nehéz órájában sem fogom elhagyni soha.

E szavakat mondva, mind a két kezét kezeimbe tette, én pedig örömittasan túrtam ki karjaimat s a legnemesebb lelkű nőt szoritottam szívemre.

*

Menyegzőnk napját megelőző este volt. Én jegyesemmel s Fernandoval ebédeltem s együtt ülve beszélgettünk a holnapi napról, midőn a Torrodeas család egyik régi barátját, Senor Eliot jelentették be.

Senor Eliot másnap reggel szülő városába, Burgosba indult s eljött, hogy közeledő egybekelésünk szerencsekívánátát elmondja.

— Senor Torodeas — mondá, a mint felállott, hogy tőlünk búcsút vegyen — olvaste-e az estéli lapokat? s tudja, a mi a legnagyobb ujság az országban?

— Nem olvastam — válaszolá Fernando — van valami fontos hír benne?

— Igen; a törvényszéki csarnokban a feleség-gyilkos Valenzo bűnyűjét tárgyalják. Halálra ítélték a gazembert. A burgosi új hóhérnak tele lesz a keze munkával — azaz, ha megtalálják, mert Valenzon kívül, még két halálra ítélt asszonyon kell ugyanazon héten az ítéletet végrehajtani.

— Az új hóhér — dadogta Fernando elhalványulva, míg engemet halálos hidegség futott végig, Juanita pedig közel volt az ájuláshoz.

— Az új hóhér! — ismétlé Fernando. — Mi történt a régivel?

— Tegnap Salamanca körül vasuti szerencsétlenség volt; a hóhér és fia együtt utaztak s mind a ketten meghaltak. Nem hallottak róla semmit?

— Ma nem olvastunk ujságot — mondá Fernando.

— Azt mondják — folytatá vendégünk — hogy utódja egy fiatalabbik testvére, a ki álnév alatt Madridban lakik. Egy érzékeny szívű embernek mondják, s azt hiszik, hogy ideges előérzete van a reá váró rettenetes hivatalról, most hát tudják önök, hogy Spanyolországban ez a hivatal a családban marad. Az ujságok tele vannak e hírrel; de azt hiszem, hogy a holnapi lakodalomra való készülődés annyira elfoglalta mindnyájukat, hogy nem érdeklődtek az ujságok iránt. De most már mennem kell, jó éjt Senorita. Ismétlem szerencse kívánatomat, jó éjt!

S távozott

— Tehát végre bekövetkezett, a mitől féltem! — mondám a mellett álló székbe rogyva, arcomat kezembe temetve, míg reszkető ujjaimon keresztül forró könyeim törtek maguknak útat, melyeket nem is igyekeztem eltírtolni.

— Végre a rettenetes örökség reám szállt — mondám. Oh ég, miért kellett nekem e napot megélnem?

— Alfonso — mondá Juanita gyöngéden, melém simulva s hideg kezeimet kezeibe véve, Alfonso, édes szerelmem! drága jegyesem!

— A nyomomban vannak, minden perczen itt lehetnek, hogy elhurezoljanak magukkal — mondám remegő hangon. Juanitám, köztünk mindennek vége van; feloldozlak ígéreted alól, szabad vagy.

— És te fel tudod rólam tenni, hogy bánatod órájában elhagyjalak? — kérdé a hős szívű leány szemrehányó hangon. Alfonso — folytatá — én nem tehetem azt; ez a szerencsétlenség nem választ el bennünket! Nem szabad kétségbe esnünk, hanem orvosoljuk a bajt. El kell ez országból távoznod rögtön és örökre; és én, bármi történjék, nem sokára követlek s oldalad mellett leszek.

A Juanita bátorsága engemet is felvillanyozott s elhatároztam, hogy rögtön távozom. De féltem az utczára kimenni, attól tartottam, hogy azok közül, a kik keresnek, valaki felismer s meghiusítja menekülésemet.

Fernando volt szives a szállásomra menni azon dolgokért, melyekre szükségem volt s a pénzért, melyet a nővéremel kötendő házasságom kiadásai fedezésére félre tettem, de a mit most már arra kellett fordítanom, hogy a milyen hamar a gőz vihet, eltávozzam tőle!

Fájt menyasszonyomat, ki néhány óra mulva már feleségem lett volna, elhagyni; de azzal vigasztaltuk egymást, hogy ennek meg kellett történni s egymás hűségében teljesen bizva, a viszontlátás reménysége

könnyítette az elválást. Kedvesemnek ezek voltak utolsó szavai:

— Alfonso, elmegek hozzád, mihelyt olyan helyzetben leszel, hogy veled lehetek; és ne feledd, hogy nem vagyok nagyravágyó s nem bánom, bármily szegény lesz otthonod, mit megosztasz velem, csak hogy együtt legyünk.

Az éjjeli gyorsvonattal elutaztam Madridból s körülbelül ugyanazon órában érkeztem St. Sebastianba, midőn esküvőnkre a templomba kellett volna menni. Megállapodás nélkül folytattam útam és Irunnál léptem át a határt. De a francia földön sem éreztem magam biztonságban, nyugtalanságom kergetett Párizsba, onnét pedig Calaisson át Doverbe s végre Londonba.

Midőn Anglia fővárosába érkeztem, szabadon kezdtem lélegzeni s éreztem, hogy biztonságban vagyok, mert tudtam, hogy a törvény emberei itten nem tehetik reám a kezüket s hogy nem kell többé rettenetes örökségemtől félni.

Egy szegény kis lakást béreltem a Strand egyik csendes utczájában s rögtön egy tekintélyes s nagyon jól ismert spanyol főúr lakására mentem és egész őszinteséggel elmondtam neki a történetemet. Nyájason fogadott, részvétellel hallgatott végig s készséggel ajánlkozott, hogy a mit tehet, meg fog értem tenni; s szives ígéretét be is váltotta, mert pár hét mulva saját titkárává tett.

S mihelyt jegyesemet biztos állásomról tudósíthattam, testvére kíséretében utánam jött, csakhamar feleségem lett; s a hóhér utódja iránti szerelemből, örökre búcsút mondott szülőföldjének.

Kolozsvári nemzeti színház.

(Kimentés az 1883/4-ki színházi évről.)

A műsor méltányosabb megítélése tekintetéből s hogy némely színművek, látványosságok, bohózatok adatásának jogosultságát megérthesse az az olvasó is, ki városunktól távolabb él; szükségesnek tartjuk fölemlíteni, hogy az állandósított színészettel bíró Kolozsváron 10 év óta nyári színikör is van, mely színikör e tíz év alatt lassanként magának egy egészen saját, e téli közönségtől jórészt különböző izlésű specialis nyári közönséget képezett. Miért is két idényt kell kiválóan megkülönböztetnünk: egy könnyebb termékkel táplálkozó. finanziaális tekinteteknek is inkább hódoló: nyárit-, és egy első sorban rendeltetése missiója felé törekvő művészi és nemzeti irányzatok közt haladó tétit.

Ez ugynevezett nyári idény az 1883/4-ki színházi évben kezdetét vette 1883 május 3-án Béli Pállal s véget ért szeptember 3-án a Csikóssal. Nem lévén operánk, sem operetteink, minden keddi és pénteki napok — előkészületek, szükséges próbák tarthatása, új darabok betanulhatása céljából — üresen hagytattak. Így a jelölt időtartamból 36 napot leszámítva: tartatott a nyári idényben előadás összesen 114, még pedig:

Bérletfolyamban 98 előadás.

Bérletszünetben 19 előadás.

Színre került színművek száma 84.

Eredeti darabok által betöltött esték száma 67.

Ujdonság volt 17 darab.

Eredeti íróink szereplése a műsoron: Szigligeti munkái betöltötték 15 estét 12 darabban: Csepreghi 7 e. 5 darabban; Győry V. 2 e. 1 drbbal; Vachot I. 2 e. 2 drbbal; Csiky Gergely

2 e. 2 drbbal; Almási Tihamér 3 e. 3 drbbal; Tóth Kálmán 1 e. 1 drbbal; Tóth Ede 1 e. 1 drbbal; Benkő K. 6 e. 1 drbbal (Bukow); Balogh István 2 e. 1 drbbal; Margithay D. 2 e. 1 drbbal; Kisfaludi Károly 1 e. 1 drbbal; Gabányi Árpád 3 e. 2 drbbal; Szigethy József 3 e. 3 drbbal; Szentpétery 1 e. 1 drbbal; Vidor Pál 1 e. 1 drbbal; Abonyi 1 e. 1 drbbal; Vértesi Arnold 1 e. 1 drbbal; Berzsenyi Károly 1 e. 1 drbbal; Lukácsi 2 e. 2 drbbal; Rákossy 1 e. 1 drbbal; Tóth József 1 e. 1 drbbal; ifj. Szilágyi Béla 1 e. 1 drbbal, (színművész); Dobsa L. 1 e. 1 drbbal; Edvi Illés L. 2 e. 2 drbbal.

Idegen classicusok: Shakespeare 2 e. 2 drbbal; Calderon 2 e. 1 drbbal; Schiller 1 e. 1 drbbal; Moliere 1 e. 1 drbbal; Goldoni 1 e. 1 drbbal; Hugó Viktor 2 e. 1 drbbal.

Legjövödelmezőbb darabok voltak: Bukow, Argil és Tündér Ilona. Béli Pál. Mátyás király lesz. Utazás a föld körül. Michán. Ilona. Jeles compania. Budavár bevétele. Betyár kendője. Ezres bankó. Orleansi szűz. Pártütők. Csikós. Perózes. Piros bugyollaris, tehát eredetiek.

Helyi írótól adattak: Fehér lilium, népszínmű, irta: ifj. Szilágyi Béla. Tuba Rózsa. népszínmű, János-János, vigjáték, irta Gabányi Árpád.

Legtöbb darab adatott: Szigligetitől és Csepreghitől.

Ünnepélyes előadások: a tanargyűlés és ev. ref. convent tiszteletére. Diszeloadás: Ó felsége I. Ferencz József nevenapján.

Föllépett vendégek: Nagy Ibolyka. Ujházy Ede, Krecsányi Ignáczné, Vizvári Gyula, Solymosi Elek, Váradi József.

Föllépett műkedvelők: Girsik Gyula, Strasser Karolina, Ferenczy József.

Legtöbbször adatott: Benkő Kálmán Bukowja (6-szor) s hat előadása jövedelmezett: 2247 frt 75 krt.

A téli idényben volt: 1883 okt. 2-től 1884 ápril hó 28-ig: 174 előadás.

Bérletfolyamban 148 előadás.

Bérletszünetben 26 előadás.

Színre került 120 darab.

Eredeti darab betöltött 94 estét.

Eredeti íróink a műsoron: Dobsa S. betöltött 2 estét 2 drbbal, Szigligeti 7 e. 7 drbbal, Benkő K. 3 e. 1 darabban, Vachot I. 4 e. 2 darabban, Győry V. 1 e. 1 drbbal, gr. Teleki László 1 estét 1 darabban (Kegyencz), Lukácsy 1 estét 1 darabban, Vidor Pál 1 estét 1 darabban, Szigethy I. 6 e. 5 drbbal, Tóth Ede 4 e. 3 drbbal, Csepreghi F. 3 e. 3 drbbal, Petőfi Sándor 3 e. 1 drbbal, Petőfi Sándor 3 e. 1 drbbal (Tigris és Hiéna), Vörösmarty 1 e. 1 drbbal (Fátyol titkai), Kisfaludy K. 2 e. 2 drbbal (Irene), Madách 7 e. 1 drbbal (Ember tragoediája), Jókai Mór 1 e. 1 drbbal, Berczik 6 e. 3 drbbal, Almásy Tihamér 2 e. 2 drbbal, Katona I. 1 e. 1 drbbal, Csiky Gergely 11 e. 5 drbbal, Rákossy 1 e. 1 drbbal, ifj. Ábrányi Kornél 4 e. 1 drbbal (Csalhatatlan), Nyirő Sándor 5 e. 1 drbbal (Fütty), Tóth Kálmán 1 e. 1 drbbal, Gerő Károly 3 e. 1 drbbal, Balogh István 2 e. 1 drbbal, Gál 1 e. 1 drbbal, Hegedüs István, E. Kovács Gy. 1 e. 2 drbbal, Egerváry Ödön, E. Kovács Gyula 2 e. 2 drbbal.

Ujdonság volt 25 drb.

Legtöbbször adattak: Ember tragoediája, Nézd meg az anyját, Cecil házassága, Fütty, Tigris és Hiéna, Bukow, Turi Borcsa, Csalhatatlan, Petőfi ébredése.

Helyi írók szerepeltek a műsoron: Hegedüs István és E. Kovács Gy.

Föllépett vendégek: Follinus Aurél és neje Csigaházy Etel, Szigethi József, Spanyol diákok, Jászay Mari, Komáromi Lajos, Benkő Jolán.

Legtöbb estét töltöttek be: Szigligeti, Madách, Petőfi S. Csiki Gergely, Berczik Árpád, Nyiró Sándor, eredeti írónk.

Diszelőadás: Ő felsége Erzsébet királyné névünnepe.

Ünnepélyes előadások: Vörösmarty M., Kisfaludi K., Petőfi S. születési napjain. Szigethi József jubileuma.

Rendkívüli bérletszűnetek és jótékony célú előadások: Élő sakkjátszma. A szegény tanulókat segélyező egyesület hangversenye.

Idegen classicusok: Shakespeare betöltött 6 estét, Göthe 2, Schiller Ferencz 1 művével.

A téli idény legkiválóbb korszak-alkotó jelensége: Madách Imre, az Ember tragoediája volt. 2 hét alatt adatott 7-szer. Jövedelmezett 3894 frt 70 krt. Igaz, hogy vonzerejét emelte Jászai Mari vendégszereplése, de ez attól eltekintve is bámulatos eredmény.

Foglalkoztak pedig a színház előkelőbb tagjai a következő darabokban: Szacsvainé játszott 109-et. Gerő Lina 133-at. Tolnainé 111-et. Hubay Aranka 65-öt fél év alatt. Lubinszkiné 158-at. Krasznainé 110-et. Körösi K.-né 124-et.

E. Kovács Gyula játszott 97-et. Szentgyörgyi 181-et. Szacsyay 107-et. Gabányi Á. 123-at. Tolnai A. 152-öt. Vendrei F. 213-at. Krasznai M. 110-t. Váradi M. 101-et. Zilahi Gyula 240-et. Mátrai B. B. 151-et. Megjegyzendő, hogy Szacsvai 6 héttel, Gabányi Árpád egy hóval, a Tolnai-pár egy hóval, a Lubiszky-pár pedig két héttel előbb távoztak el az év eltelté előtt.

Számadási áttekintés

a kolozsvári országos nemzeti színház 1883-ik év május hó 1-től 1884-ik év április hó 30-áig terjedő egy évi igazgatósági kezeléséről.

Bevétel: Királyi kegyadomány subventio 188³/₄ évre 20,000 frt. Pót subventio 188³/₄ évre 10,000 frt. Bérlet-jövedelem 6125 frt 25 kr. Napi jövedelem 31,791 frt 9 kr. Vegyes jövedelem 3999 frt 12 kr. Szinlap-előfizetésből 625 frt. Czukrász, ruhatáros, gyümölcsáros 312 frt 50 kr. Tűzelő fa áraban a várostól 300 frt. Előlegbe vissza fizettek a tagok 7721 frt. Nyugdíjba 2% befizetés 1052 frt 85 kr. Büntetésbe 211 frt 86 kr. Kölcsönvett tőke a kolozsvári takarékpénztártól 6000 frt. Fedezetlen teher 2978 frt 29 kr o. é. mint az 188³/₄ évi veszteség. Összesen 87,948 frt 67 kr.

Kiadás: Előlegbe a tagoknak 188³/₄ évre 7751 frt. Illetékbe 61,511 frt 95 kr. Nyugdíj illeték 2% elhelyezve a 3158 takarékpénztári könyvre 1052 frt 85 kr. Büntetés pénz 211 frt 86 kr. Bélyegátalány díjba 1 évre 360 frt. Kórház díjba 252 frt. Szinlap és nyomtatvány 1654 frt 10 kr. Vegyes kiadásokra 1551 frt 80 kr. Uti költségekre 397 frt 83 kr. Világításért 4534 frt 91 krt. Fűtés, tűzelőfaért 409 frt 80 kr. Ruhatar-gyarapítás 1093 frt 88 kr. Diszlettár gyarapítás 1186 frt 52 kr. Könyvtár jogdíj 1544 frt 89 kr. Szerepezés 595 frt 27 kr. Hangjegy 393 frt 65 kr. Könyvkötő 306 frt 36 kr. Ügynökségi díjba 158 frt 29 kr. A kolozsvári tak. pénztártól kölcsönvett 6000 frtból visszafizetés 3021 frt 71 kr. Összesen 87,948 forint 67 krajczár.

Kolozsvárt, 1884. ápril 30-án.

Korbuly Bogdán, **Szász Béla,** **Tóth József,**
ig. tag. ig. tag. ig. főpénztárnok.

Ezen összkimutatást minden egyes tételében megvizsgálván s az illető könyvekkel és okmányokkal egybeazonosítván, azt mindenekben helyesnek találtuk. Kolozsvárt, 1884 május hó 14-én.

Tauffer Ferencz,
v. tag.

Dr. Groisz Gusztáv,
v. tag.

A K A D É M I A.

A matematikai és természettudományi osztály e hó 24-én délután dr. Stoeck József elnöklése alatt ülést tartott. Először Hantken Miksa r. tag értekezett a magyarországi mész és szarukövek göröcsői alkatáról.

Bevezetésül értekező kiemeli a kőzetek göröcsői vizsgálatának fontosságát, mely eruptio kőzeteknél általánosan alkalmaztatik és igen fontos eredményekhez vezetett, ellenben az üledékes kőzeteknél még korántsem alkalmaztatik oly mértékben, mint azt a tudomány érdeke megkívánná. Hogy pedig az üledékes kőzetek göröcsői vizsgálata tudományos szempontból nem kevésbé fontos, mint az eruptio kőzeteké, kitűnik abból a körülményből, hogy a mész és szarukövek nagyobb része göröcsői kicsinyesü szerves testekből áll s ennél fogva e kőzetek lényeges természetét és genetikai viszonyait csakis göröcsői vizsgálat alapján állapíthatjuk meg. Ezután értekező azon szerves testecskéket tárgyalja, melyek az általa megvizsgált kőzetek alkotásában a legkiválóbb szerepet viszik. Ide tartoznak: meszet kiválasztó algák, foraminiferák, radiolánák, spongiák és bryozóák.

Utána Frölich Izidor l. t. mutatta be Pérenyi Sándor kis-czelli vasuti mérnök dolgozatát, az elektromos vezetők hőkibocsátó képességéről és hőmérsékéről. Felolvasó a munkát kiadásra ajánlja.

Végül dr. Szabó József ismertette Téglás Gábor dévai reáliskolai igazgatónak „Ujabb barlangi medve (ursus spelaeus Bulm.) leletek hazánkban” című értekezését. Téglás érdeklődését három barlangi medve fejrésze vonta különösen magára, mely a székely muzeumba idegen vidékekről származott. Ezek egyikét Roediger Lajos gymn. tanár ajándékozta és ez az aggteleki barlangból való, a másik kettőt pedig a Sebes-Körös balpartján Telegd átellenében Esküllő falunál levő barlang szolgáltatja s Örley Béla gazdagította meg vele a muzeumot. Téglás a koponyák terjedelmes leírását adja s az előzáró helyének elcsontosodásából az illető medvék teljes kifejlettségére utal. Ezek után röviden ugyancsak a székely muzeum tulajdonát képező néhány más barlangi medve-vázrészletet ír le.

Ezzel az ülés véget ért.

Az osztrák-magyar monarchia irásában és képekben.

A napokban kezdette meg a fentcimezett munka szerkesztése azon felhívások szétküldését, melyeket Rudolf trónörökös főherceg a magyar írókhoz és művészekhez intézett. A felhívás így hangzik:

„Az általam tervezett „Osztrák-magyar monarchia irásában és képekben” című munka létrehozásánál óhajtam lévén a magyar irodalom és művészet legkitünőbb és legilletékesebb tehetségeit és szaktudósait egyesítve látni, tisztelettel felkérem . . . . . uraságot, e munkának a magyar szent korona országait ismertető részéhez nagyra-becsült közreműködésével hozzájárulni.

Azon biztos reményben, miszerint uraságot, e hazánkat megismertető munka minél tökéletesebb

összeállításának sikerét előmozdítani óhajta, kérem uraságot, sziveskedjék ez iránti készségét s egyébre vonatkozó nézeteit, a magyar szent korona országait tárgyaló rész szerkesztésével megbízott Jókai Mór urral közölni, ki a munka szervezete és egyéb teltételek iránt felvilágosításokat adand.

Fogadja . . . . . uraságot legőszintébb tisztelem kifejezését.

Kelt Laxenburghban, 1884. június 7-én.

Rudolf, s. k.

A levelek ő fensége sajátkezű aláírásával vannak ellátva, szétküldésük folytattatik.

Mihelyt a válaszok beérkeznek, megalakulnak az irodalmi és művészeti felügyelő bizottságok.

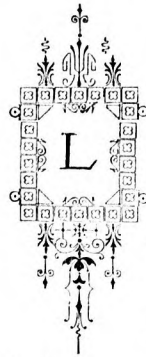
A szerkesztőség megkezdi működését július 1-sején.

Addig is, pár nap múltán, közzé fogja tenni hírlapi úton a tájékoztató prospectusát a magyar korona országait illető résznek; azon czélból, hogy a felszólított írók és művészek az egész tárgy terjedelméről és egyetemlegességéről értesülést nyerjenek, a mely prospectus azonban se nem kimerítő, se nem kizáró és egyáltalában nem változhatatlan. A végmegállapítás az irodalmi bizottság befolyása mellett fog létrejönni.

PESTI POSTA.

XII.

Budapest, június 25.

Legérdekesebb tárgy most, a miről írhatok: az idő. Úgy látszik a magas régiókban is nagy lehet a zavar, mert ott egyik confusio a másikat éri. Beszéltem valakivel, a ki álmában az égbe járt s ott nagyon furcsa dolgot látott.

A jó öreg director Ur, az ő régi művezetőjével, szl. Péterrel, az extracabinetben ültek, egy esomó hírlap között, s egészen bele voltak merülve az olvasásba. Előttük, mögöttük, alattuk és felettük hevert az „Egyetértés”, „Pesti Napló”, „Nemzet”, „P. Lloyd”, „Ellenzék”, „Journal”, „Alföld” stb. stb. megannyi tépelt és összefogdosott példánya, a mi azt bizonyítja, hogy sokan és nagyon mohón olvasták. Ellenben a „Magyarország és Nagyvilág”, a „Vasárnapi Ujság”, „Koszoru”, „Élet és Irodalom” s egyéb szépirodalmi lapok felvágatlanul s a keresztkötecsből nem kivéve, egy esomóban feküdtek a kandallón.

Hiába, az öreg Ur és az ő első minisztere nagy politikusok, csak azt nem tudtam még küldeni, hogy miféle párthoz tartoznak? Mikor a sürgönyök érkeztek, az öreg Ur arca hol elkomorodott, hol meg tetszetős mosoly vonult végig ajkain, szl. Péter pedig leste az arczkifejezéseket s hiven utána csinálta princípálisának.

Egy sürgöny olvasása után az öreg Ur mérgesen a sarokba dobtá csibukját s oda fordult szl. Péterhez s kérdé:

— Te Péter, mifélék azok az antisemiták?

— Oh! felséges atyám, hát nem tudod?

— Nem.

— Az baj, mert én sem tudom.

— Úgy hát siess, hamar add felezt a sürgönyt „Mik az antisemiták? Mi a meggyőződésük? Mi a céljuk?” „Föld. Utolsó posta: Magyarország.”

A parancs végrehajtott s néhány perc múlva jött sz. Péter a válaszal, mely röviden így hangzott:

„Még ők maguk sem tudják.“

— Ez nem kielégítő válasz! — szolt az Ur. Eredj tüstént a menybeli tudósokhoz, terjeszd eléjük az iménti kérdést, s hadd meg nekik, hogy engem a tárgyról mentől előbb felvilágosítsanak.

Mint valamennyi tudós a világon, úgy a menybeliek is, mikor nagyon okosak akarnak lenni, képletekben fejezik ki magukat, s rövid idő múlva ez a két rébus feküdt az Ur íróasztalán.

E kérdésre: „Mik az antisemiták?“

Válasz helyett le volt rajzolva egy csörgősipkás bohóc, ki krétával egy nagy százast pingál a falra.

A másik kérdésre: „Mi a céljuk?“

Le volt festve egy tinta fekete, nagyon zavaros patak, mely körül mindenféle rendű s fajtájú egyének ültek és horgásztak.

Az öreg Ur sokáig nézegette ezt a két Rébust, s értelmesen bólintott fejével.

— Tudod már felséges Atyám, hogy miben áll a dolog? — kérde tőle sz. Péter.

— Tudom

— Úgy hát kérlek, fejsd meg nekem, mert én még most sem értem.

— Minek is értenéd? Hagyjátok el az egészet és ne csináljatok belőle olyan nagy dolgot. Ha nem fujják a parázsát, kialszik, ellenkezőleg lobbot vet s tüztengerré változik.

Az alatt, míg az egek országában így politizáltak s az apró szentek vezették a földi ügyeket, történt az a furesa dolog, hogy június közepén bundában jártak az emberek, hó esett s a helyett, hogy az uszodába mentünk volna üdülni, a konyhába mentünk felmelegedni a tűzhelynél. Hol beborult, hol kiderült, egyik perczben sütött a nap bágyadtan, halványan, másik perczben már a szél zúgta be az ablakok üvegeit. Szóval változatos volt az idő, mint Brandt Richard sveiczi labdacainak hirdetése, mely minden számban más mesével találja fel a régi sütetet.

Nem tudtam kimozdulni a szobából, pedig sok helyre szerettem volna elmenni, többek között a budai szinkörbe is, hol Csóka szintársulata küzd a közönség részvétlenségé ellen. Volt már egy csomó premier-jük. Én csak egyet láttam, a „Búzavirág“-ot. Deréki Antalnak, e tehetséges fiatal írónak legújabb népsziművét, mely ha nem is Tóth Ede-féle termék, de bizony többet ér sok ugynevezett: „fővárosi népeletből merített“ népsziművénél. Vannak hiányai, ezek közt különösen a terjedőség és a nagy tárgyhalmaz.

Ki sokat érint, nem fog semmit.

Ezt szem előtt kellene tartania Derékinek s akkor a „Búzavirág“-nál jelesebb művel fogja megajándékozni koldusbotra jutott népsziműirodalmunkat.

Deréki ügyes poéta, van érző szíve, s szépen tudja elmondani azt, mi szívet eltölti. E mostani darabjában is Bojtor Kata szerepe egy versbe szedett rigmosos ballada, mely azonban nehezen tud beleolvadni a gatyás paraszti prózai észjárásába és alantans beszédébe.

Genre alakokat is tud teremteni, bizonyítja Bögözi Péter és mihaszna fiának szerepeltetése. Ez a darab legmulatságosabb két alakja, melyeket Deréki ügyesen megírt. Mezei és Németh János pedig kitünően személyesített.

Azóta már többször adták a „Búzavirág“-ot s a közönség mindég jobban tapsol neki, a sajtó mindinkább dicséri.

Szerencsét kívánok Derékinek és nagyon, de nagyon sok türelmet!

Mult vasárnap láttam az állatkertben Spelterini Mária kisasszonyt a „heroine of Niagara“-t, ki 65 lábnyi magasra kifeszített kötelen sétál, tánczol és bort iszik.

Vakmerősége csodálatos, ügyessége bámulatra méltó. Ki gyönyörködni tud az ilyen nyaktörő látványosságokban, annak ajánlom Spelterini kisasszonyt, nézze meg és élvezni fog.

Nekem nem kell.

Minek?

Nem vagyunk-e mindnyájan ilyen kötél-tánczosok? Olyan sokban különbözik-e az élet rögös útja attól a légbeli pályától? . . . A fő csak az: folyvást a czélt tartani szem előtt. Ki sokat kacsintgat a publikumra, annak gyakran meg kell állni, hogy az egyensúlyt helyre üsse. Aztán vigyázzunk és őrizzük lelkünk minden éberségével az egyensúlyozó-rudat, a „reményt.“ Ha ezt elvesztjük magunktól, menthetetlenül leszédülünk a kétségbeesés tátongó mélységébe s akkor vége a productionnak! — — —

GABÁNYI.

NYÁRI SZINHÁZ.

A könyvtárnok.

Új német vigjáték Mosertől.

erült hangulatot költött, még pedig a javából, Moser vigjátéka, mely először e hó 21-én került színre sikerült, összevágó előadásban. A vigjátékok azon fajához tartozik, melyet nevezhetnénk igaz német szellemű alkotásnak.

Jellemvonása: szétfolyó szerkezet, tapogatózó, határozatlan jellemfestés, erős hajlam az alsóbb komikum felé, a bohózatú jelenetek hajhászása, a tréfának a vastagabbja; de ártatlan jó kedv, érzékeny humor, melyben több a könyveken keresztül nevető jó kedv, mint a könyveket nevető szatíra. Ezzel kimerítők a darab széptani méltatását, megjelöltük a helyet, hová Moser darabja illik. De félre a széptani chablonnal, félre a pedant kritikával: mondjuk el a jóízű mesét, hogy mulasson rajta, ki nem volt jelen és kapjon kedvet megnézni. A kedvköltés végett azt is jelzem, hogy Szentgyörgyi újra egy remek szerepet kapott, Körösiné, Szilágyi és Vendrei pedig a szó szoros értelmében úgy megnevettetik az embert, hogy az oldalfájásig élvezünk.

Az egész mese épül egy képtelen apróságon, de aztán ügyes és bonyolult épületet rak szerző csekélyke alapra. E képtelen apróság ennyi: Van egy rögeszmében szenvedő nagybácsi. No ez már stereotyp alak: az öregség joga rögeszmében szenvedni és az ifjuságé: ezzel kedélye ragyogó kedvében visszaélni.

A nagybácsi tiszta meggyőződése, hogy csak az olyan ifjúból válik derék ember, ki valaha nagy bolondot is csinált: szóval kitombolta magát. Az indulatos nagybácsi indulatba bir jönni egy mulya, alamuszi fiatal ember láttára. Hosszu idő múlva meg akarja látogatni unokaöccsét Webster Macdonald urat, ki jól ismervén nagybátyja rögeszméjét, minden szolid hajlamai, szelid erkölcsi mellett is készakarva ki akarja magát tombolni. Gyűjti a számlákat, hogy nagybátyját meglepje, már egyik barátja, Marsland Harry váltóján keresztül szerepelvén, azon kellemetes meglepetésben is része-

sül, hogy a lejárt váltó összegéért az adósok börtönébe is kerülhet. Szóval: a virtusból szerzi a bizonyosságokat. És csakugyan a véletlen úgy akarja, hogy belejő egy tisztességesen bolond kalandba. Belejő pedig egy hetyke, nagy világi szerepére vágyó gazdag szabó (Gibson) utján, ki Harry és közte folyt magánmultságba betolakodó módon beleegyedvén (jó félben) kidobással lön megfenyegetve. A szabó úgy vesz magának elégtételt, hogy a ki nem fizetett váltót magához váltja. Marsland Harry és Webster megegyeznek, hogy vadászatra mennek és hogy legyen a kin a nagybácsi kiállja boszuját, oda hívják házörzőnek a londoni zsebmeteszökkel jóllakott könyvtárnokot: Róbert urat, kit könyvtárnokul a Harry különc unokabátyja, Marsland ur hívott meg. Megjön a Macdonald nagybátyja: találja az éheltetlen és gyáva Róbert urat. Van jelenet. Elkéseredik, hogy ilyen unokaöccse van. Persze, a multságot a szerző ingyen nem adja. Alapfeltétel, hogy az a nagybácsi egy kicsit bolond legyen, a könyvtárnok egy kicsit ostoba legyen. No de jó szívvvel megadjuk magunkat, mert tud is ám mulattatni. Harry úgy csempészi be jó barátját, hogy a könyvtárnok gyanánt adja ki. Ez a második Róbert, ki a könyvtárnok jelvényével: a gallérral megjelen. No hát ezt újra készpénz gyanánt kell elfogadni. Hogy miért ne vihette volna ki a vadász társaságba Harry Macdonaldot más képen: azt író meg sem gondolta. Neki szüksége volt egy gentlemanre, ki latájner szerepet játszik, hogy legyen meg az ellentét Gibson (a szabó) urban egy kézműves, ki gentleman akar lenni. Ugyanis Gibson idáig is kiüldözi a váltó két szerencsétlen kiállítóját és azon feltétellel küldi korcsmába fogd meg-eit, ha őt is beveszik a high life gavallérai közé. Kerekedik is ebből bolondság; mert Gibson urat a ló földhöz vágja, Gibson ur magát leissza és „kitör rajta a szabóság“, mi a türelmetlen Macdonaldot ugyancsak kihozza sodrából. Képzhetni, hogy az egész társaság összezavarodik. El nem marad a stereotyp vén kisasszony, ki hozzá spiritista és keresi a mediumot. Webster urnak leczkékét is kell adni. Persze, zongorázni kell tanitnia, holott maga nem tud. Spiritista eleméletet állít fel, csak hogy megnyerje Sára kisasszonyt, a társalkodó nőt, Marsland urnál. Van két üde női alak. Edith, Marsland leánya és ennek barátnéja és rokona, Éva. A két nő közt is kedves koczodás támad azon félreértés alapján, hogy Edith megszerette Macdonaldot, holott neki Marsland Harry tett volt házassági ígéretet, Éva megszereti Harryt, holott ezt Edith leendőjének hiszi. Nem arra való a zongora óra, hogy ez ki ne derüljön. Nem arra való a két barátnő kedves csevegése, hogy egymást meg ne értsék. A darab eme komolyabb mozzanatai körül csoportosulnak a bohózatú jelenetek. A részeg szabó, a legjobb pillanatban mediumnak megérkezett könyvtárnok, kit titokban zárnak el a kerti lakba s ha a spiritista Sára nem gondoskodik róla, éhen tartanak egész nap. Az alkony óráiban a legjobb időben vörös köpennyel megjelent a szabó, kit a megidézett szellemnek néznek a nők és miatta halálra ijednek . . . mind mulatságos jelenetek, melyek utójára kiderítik a bonyolult helyzetet. A két Róbert közül a valódi kénytelen vallomást tenni a nagybácsi boldogságára, mert már ilyen kaland, milyenre a könyvtárnoki mezben unokaöccse vállalkozott, beválik az igazi kitombolás kalandjának. Örömmel adja meg Macdonald ur a bocsánatot az Edith kezét megkérő Websternek, ki hogy a nagybácsi öröme még teljesebb legyen: Armadale Leont, ki Edith keze körül tolakodik, párbajra is hívta. Természetesen

Macdonald legjobb szószólója lesz unokaöccsének Marsland barátjánál. És . . . „a Jancsi Pannát kapja meg“ soha le nem járt elve szerint Edith Webster Macdonald-é, Éva Marsland Harry-é lesz. A szabó pedig lehetetlenné tette magát a gentlemanek közt. Jóízű humorral fogja fel helyzetét: megjelenik és czégét hirdető czédulákat oszt ki, ajánlkozván a legjobb szabású ruhák készítésére. A könyvtárnok gyötrelmes küzdelmek után elfoglalja az ál Róbert helyét és lesz . . . könyvtárnok. A közönség igen jól mulatott. Szép számmal nézte meg ez ügyes darabot.

BAYARD.

KÜLÖNFÉLEK.

Kolozsvártt, 1884. június 28.

OLVASÓINKHOZ.

E számmal veszik tisztelt előfizetőink lapunk első félévi folyamának utolsó számát.

Eddigi — bár rövid — pályafutásunk felment minket attól, hogy nagyhangu ígéretekkel biztassuk az olvasó közönséget az előfizetésre; s e pusztá ígéretek után tartunk igényt a közönség pártfogására.

A nélkül, hogy a szerénytelenség vádjától tartanánk, hivatkozhatunk a kiváló írók fényes sorára, kiknek szives közreműködése tette lehetővé, hogy lapunkat irodalmi színvonalra emeltük.

A lefolyt félévi folyamában a következő írók neveivel találkozhattak olvasóink: *Jókai Mór, Brassai Sámuel, Imre Sándor, Beöthy Zoltán, Szász Béla, Szász Gerő, Endrődi Sándor, Ábrányi Kornél, Jakab Ödön, De Gerando Antonina, Gyarmathy Zsigáné, Sámi Lászlóné, Bartha Miklós, Jakab Elek, Széchy Károly, dr. Ferenczi Zoltán, Csernátóni Gyula, Medgyes Lajos, Lövey Klára, E. Kovács Gyula, Petelei István, Gabányi Árpád, Tolnai Lajos, György Aladár, Lugosi József, Ábrányi Emil, Dengi János, Réthy Lajos, Símei Kálmán, dr. Boros Gábor, Bartók Lajos, Reviczky Gyula, Farnos Dezső, De Gerando Attila, Jancsó Benedek.*

Lapunk előfizetési díja marad a régi: **Egész évre . . . 6 frt. | Félévre . . . . . 3 frt. Évnegyedre 1 frt 50 kr.**

A vidéki előfizetési díjak a kiadóhivatalhoz (belmonostor-utca 20. sz.) küldendők; helybeli előfizetéseket pedig Stein János könyvkereskedése fogad el.

Mutatványszámot ingyen és bérmentve bárkinek küldünk. Továbbá tudatjuk, hogy új előfizetőink lapunk első félévi folyamát 2 frt 50 kr-ért utánrendelhetik.

— „ROUSSEAU ÉLETE ÉS NEVELÉSTANA“ czimen Rieger Imre a „Család és Iskola“ szerkesztője külön lenyomatban is közre bocsátotta nevezett lap melléklete gyanánt ivenként megjelent „Paedagogiai füzetek“ első kötetét. A gondolat és tanulmányokkal munka a következő fejezetekre oszlik: Rousseau élete, nézete a nevelésről a „Nouvelle Heloise“-ben, neveléstana az „Emile“ nyomán; a testi, erkölcsi, értelmi, aesthetikai, vallási nevelés, a nőnevelés a Rousseau neveléstana hatása.

— A „MAGYARORSZÁG ÉS NAGYVILÁG“ című szépirodalmi fővárosi hetilap mult számával húsz évi fennállás után megszűnt. A lap egykor — Ágai Adolf

szerkesztése alatt — rendkívüli elterjedtségnek örvendett és úgy sikerült képei, mint a dús tartalom miatt a legkedveltebb hetilap volt. Majd annyira hanyatlott, hogy többé még a Mikszáth Kálmán neve se volt képes felemelni. A kiadó czég a lap megszűnésének okaiul az új írói és művészi tulajdonjogi szigorú törvényt hozza fel, mely nem engedi az idegen lapok közleményeinek áttűtetését, a valódi ok azonban — azt hisszük a tulságos közöny, melyet az olvasó közönség — fájdalom a sajtó minden tisztességes termékével szemben tanusít. A lap előfizetői kárpótlásul a Degré Alajos által szerkesztett „Ország-Világ“-ot kapják.

— A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT a hó 24-én gr. Károlyi Sándor elnökle alatt választmányi ülést tartott. Tárkányi Béla apátkanonok jelentést tett római küldetéséről, melylyel őt a társulat megbizta. Társával, Fraknoi Vilmos apátkanonokkal máj. 15-én volt kihallgatáson a pápánál, átnyujtva a társulat hódoló feliratát és Péter-filliceit. Egy héttel azután a vatikáni emléktár megjelent első kötetét adták át a pápának, ki a társulat tagjainak áldását küldte. A vatikáni levéltárból nyert adatokat a társulat szakférfiak feldolgozásában terjeszteni fogja. Az első kötet czime: „Magyarország három évi története a mohácsi vész előtt“ s Fraknoi írta; a második kötet Gentilis bibornok életrajzát fogja tartalmazni Pór Antal tollából; a harmadik Budavár 1686-iki visszafoglalása történetét Fraknoitól, Gonzales művének, mely „Aquinoi szent Tamás bölcsészétéről“ szól, második köteté megjelent magyar fordításban; az olvasó-könyvek átdolgozására kidolgozott tervezet pedig elfogadásra vár. A legutóbbi választmányi ülés óta egy alapító és 67 rendes tag lépett be s számos adomány folyt be. Az idei bevétel 39,373 frt 61 kr s a kiadás 37,712 forint 95 kr. volt. Az ügynökségben eladott könyvekből, képekből stb 5272 frt folyt be.

— VIDÉKI SZINÉSZETÜNK ÉRDEKÉBEN a belügyminiszter a következő körrendeletet intézte a törvényhatóságokhoz: A magyar színészegyesület központi igazgató-tanácsa hozzám intézett felterjesztésében arról panaszkodik, hogy a törvényhatóságok ugyanazon helyre és időre érvényes helyhatósági engedélyekkel egyszerre két színtársulatot is felruháznak, vagy pedig oly helyeken, hol más színtársulat előadásokat tart, megengedik, hogy ugyanazon időben lovarda, daltársulat, muzeum, panoráma működhessék, illetőleg mutatóványait gyakorolhassa, minek következtében a közönség az erkölcsnemesítő s a nép értelmiségét fejlesztő irányú színi előadások látogatásától elvonatik, mely körülmény a különben is folytonosan anyagi nehézségekkel küzdő színtársulatnak tetemes károkat, veszteséget okoz. E bajok orvoslására hívom fel a törvényhatóság figyelmét és ismervé hazafias buzgalmat, nem kétek, hogy jövőben oda fog hatni, miszerint a nemzeti köznevelődés tekintetében oly üdvös eredménnyel működő magyar színtársulatok, kellő gyámolításban fognak részesíttetni. T i s z a.

— AZ IRÓK ÉS MŰVÉSZEK TÁRSASÁGÁNAK munkács maros-szigeti kirándulása érdekesnek ígérkezik. A fő megállapogó pontokon: Munkács, Beregszász, M.-Szigeten, Szatmáron, N.-Károlyban és Debreczenben az irodalom és művészet barátaiból alakult bizottságok a legnagyobb buzgósággal működnek. Hivatalos fogadtatások és ünnepélyek nem lesznek, az intelligencia, fogadja barátságosan az utazókat. Érdekesekek lesznek a művészi előadások, melyeket a főbb városokban rendez a társaság. Ez előadáson drámai, vígjátéki és operai részletek adatnak elő, melyekben közreműködnek a következő nemzeti színházi tagok: Paulay Ede, mint rendező, továbbá Beresényi Béla, Szigeti Imre, Benedek Lajos, Lendvayné. Fáy Szeréna, Palotay Piroska, Gyenes, Faludy, Sánta; az opera részéről: Hajós, Gassi, Odry, Szendrői, Szigetiné, Ábrányiné W. Margit, Spányi Irma; zongora-darabokat adnak elő: Szabados és Rausch; hegedűn játszik Máté István. A munkácsi előadáshoz prologot íj. Ábrányi Kornél irt, a m.-szigetihez pedig Ábrányi Emil. A kirándulás kényelmes és nyugalmas lesz. Munkács két napot, Szigeten ugyanannyit időzik a társaság, Szatmáron, egy napot, Nagy-Károlyban felet és Debreczenben három napot töltenek.

— AZ ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS BIZOTTSÁGA a napokban ülést tartott. Az ülésen, melyen Matlekovics államtitkár elnököl, véglegesen elhatározottat a kiállítási érmek és oklevelek ügye. Az érmek kivitelével Schwartz Mór hazánkfíat bizták meg s tudomásul vették az oklevelek metszeteinek rajzán eszközölt módosításokat. A katalogus hirdetései nézve Mosseval kútik meg a szerződést. A kiállítási terület 40 ivlámpával, 100—150 izzó-lámpával és 94 gázlánggal lesz megvilágítva. A villamos világítás berendezésére a Ganz és társa, Egger és Kremenczky-czégék ajánlatait fogadták el; a vállalkozóknak ingyen kell szolgáltatniok a világítást s a kiállítási bizottság csak a lámpa-oszlopok felállításáról s a gőzerőről gondoskodik. A légszusz-társulat kedvezményes áron adja a gázt. A bányászati kiállításról külön katalogust adnak ki s a képzőművészeti kiállítás katalogusának czimlapjára 500 frtot szavaztak meg. A hazai fürdők és gyógyhelyek ismertetésére szolgáló panoráma építésére társulat alakult, melynek megengedték, hogy külön belépti díjat szedhessen. Kreis Jakab egy minden igénynek megfelelő diszes kávéház, két boszniai vállalkozó pedig boszniai kávéház felállítására nyertek engedélyt. Buchwald egyenlő számú ingyenes és 3 kros széket állíthat fel. A torna-csarnok építésére hiányzó 1100 frtot megszavazták, ugyszintén 640 frtot a főbb épületeknek villamos órával leendő ellátására. A kerítés elkészítését Neuschloss vállalkozóra bizták s végül gr. Zichy Jenő elnökle alatt megalakították a sorsolási bizottságot. A kiállítás igazgatósági és jury-épülete a napokban teljesen be lesz fejezve. Alapterülete 700 négyszög méter s az épület összesen 28 tereméből áll, a megfelelő mellékkeliségekkel. Horvátország bányászata is méltóan lesz képviselve. Gr. Khuen-Hédervary bán Kauffmann Kamil bányakapitányt bizta meg a kiállítás rendezésével. A bányabirtokosokhoz felhívást bocsátanak ki, hogy a gazdag kőszén- és vastelepeknek piacot teremtsenek az által, hogy a kiállításon mutassák be bányáikat. A nemzetközi kiállításra érkező tárgyakat több külföldi vasut díjtalanul szállítja vissza s a kormányok vámmentességet biztosítottak részükre.

— AZ Ó-BUDAI AQUINCUMI ÁSATÁSOK Torma Károly, jeles archaeologusunk vezetése mellett még folyton új és új dolgokat hoz napfényre. A rómaiak „körsházája“, hol a gladiátorok tartották játékaikat, immár föl van fedve; magas körtöltek védik az idők viszontagságai ellen. A fürdő szintén ki van tárva s a szemlélt teljes képet alkothat magának az akkori fürdők berendezéséről. Az újabb ásatások — melyek pedig csak tizenhat nap óta folynak — a laikusok érdeklődését is képesek felkeltetni. A kiásott utca kövezetét megláthatók a kocsik keréknyomai, melyek egymástól körülbelül 70 centimetre nyire haladnak. Egy terjedelmes épületet is tártak fel, melyről érdekes, hogy az ajtónyílás félméternél nem szélesebb s az ajtó a keresztfán és lent a küszöbön, vassal bélelt üregben fordult. Igen érdekesek továbbá a csatorna- és vízvezeték csövek, melyeket teljes ép állapotban — az utóbbiak ólomból készítve — találtak fel. Egy jó karban álló, kerekded kis épület is látható, mely hihetőleg valamely római istennő tiszteletére emelt templom lehetett. Az egész épület-tömb tíz áldozata lehetett, mit onnan következtethetünk, hogy a nagy mennyiségben talált szegkeket égett üszkös fadarabkákat leltek. Az érmek és esecsebecsék egész tömegét találták a helyszínen, így egy bronzból készült római csattot, több szobrocskát s különösen sok „Trajanus Nerva“ arcképével díszített pénzdarabot. Az ásatások különben a jelenlegi helyen még csak pár napig fognak tartani, miután Torma Károly már más pontokat is szemelt ki, hol reméli, hogy szintén szép eredmény fogja jutalmazni fáradozásait.

— A JEZSUITA RENDNEK az 1883-iki évben az egész világon 11,058 tagja volt, legtöbb (2798) Franciaországban és (1588) Olaszországban. Az egész rend öt tartományra van felosztva, melyek közül kettő az említett országokra esik. A harmadik „provincziá“-ban (Németország, Ausztria Magyarország, Belgium és Hollandia) 2165, a negyedik (Spanyolország és Mexiko) 1933, az ötödik (Amerika és az Egyesült államok) 1895 rendtag van.

— HELYREIGAZÍTÁS. Lapunk 26-iki számában Dr. Török Istvánnak, Ferenczi Zoltán új népszimvívéről irt ismertetését egy tördelési hiba értelmetlenné tette. Ugyanis a második hasábról felülről számítva 28 sor a harmadik hasáb elejére tartozik és a harmadik hasábról felülről számítva 26 sornak helye a második hasáb elején van. Kérjük ennek ily értelemben való helyreigazítását.

— Tartalom: Pártállás és az ifjuság. Sz. K. — Éva. Endrődi Sándor. — Népdal Világosról. Közl.: Honvéd. — A vén kintornás. Rajz. — Családi örökség. Angolból: Amica. — Kolozsvári nemzeti színház. (Kimutatás az 1884/4-ki színházi évről). — Akadémia. — Pesti posta. Gabányi. — Nyári színház. Bayard. — Tárca: Dal Dafnisz haláláról. Hellénből: Hegedűs István.

Nyomatott Stein Jánosnál az ev. ref. kollegium betűivel Kolozsvártt.